

LIETUVIŲ
DIENOS

DAILININKAS JURGIS JUODIS PRIE SAVO PAVEIKSLO

LITHUANIAN DAYS
FEBRUARY 1981

1981 M. VASARIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

(ISSN : 0024-2950)

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, CA 90029
Telefonas: 664-2919

1981, vasaris Nr. 2 (311)
February, 1981 No. 2 (311)

Eina XXXII metai Volume XXXII

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN, PUBLISHED 1946-49.

Redaguoją
REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA
Margis Matulionis, MA
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days"
permissible only with indication of this source.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukiamas prenumeratą, skaitytojas administraciją informuoja laišku.

Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn.

Published monthly, except July and August

Please send any changes of address to:
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Allow six weeks for the change.

Atskiro nr. kaina \$1.80 Single Copy \$1.80

Prenumerata \$18.00, Kanadoje \$20.00

Subscription \$18.00 Per Year, Canada \$20.00

Garbės prenumerata/Honorary subscription \$30.00
"Second Class Postage Paid at Los Angeles, Calif."

VIRSELIAI / COVERS

FRONT COVER

JURGIS JUODIS (1911-19--)

From his early childhood in Suvalkija, Lithuania, Jurgis Juodis was fascinated by the legendary, old Nemunas River, the beautiful river Sesupe, and that most faithful friend of the Lithuanian, his steed.

As a young boy, he would love to throw small stones into the old Nemunas and and would become fascinated by the resulting ripples and circles. These, according to Jurgis, "were my first steps in creativity..."

He was already an accomplished artist at the age of six when he began grammar school and later on, in high school, under the tutelage of Vincas Kasuba. He acquired skill in draftsmanship.

Jurgis Juodis then attended the art institute of Kaunas where, because of his superior abilities, he was placed in the second course. He was forced to undergo a rigorous, disciplined training, managing, however, to retain his own personal style by working at the studio of Vienožinskis in his spare time.

His studies were interrupted by World War II, but he continued his development as an artist in Germany after the war.

Since 1949, Jurgis Juodis and his family reside in St. Petersburg, Florida.

Foto V. Maželis

BACK COVER

Top —

At the Green Spring Valley Garden Club Christmas Tree Festival, held at the Baltimore Convention Center from December 19 to December 31, 1980, the Lithuanian tree won both first prizes: artistry and popularity.

Bottom —

At the Milwaukee Holiday Folk Fair of 1980, the Lithuanian Pavilion, constructed in 1976 under the auspices of the Lithuanian community, Milwaukee, Wis., presented various examples of Lithuanian folk art. These were provided by Baltic Associates, Boston, Gintaras Karosas, director. Palmira Janušionis [standing] and N. Hettenberg put the finishing touches on the tree...

The two decorators of the prize-winning tree. On the left Genovaite Radzius, and on the right, Elena Okis. —Photo by Kestutis Cesonis.

VIRŠUJE —

Marylando veikli ir įtakinga moterų organizacija Green Spring Valley Club 1980 m. gruodžio 19-31 d. d. Baltimorės Convention Center patalpose surengė kalėdinių eglučių festivalį, kuriame dalyvavo 12 tautybių. Lietuvių eglutė laimėjo abi pirmąsias premijas: meniškumo ir populiarumo. Matome eglutės puošėjas: Eleną Okienę (deš.) ir Genovaitę Radžiuvienę.

Nuotrauka K. Česonio

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Ps.

Simas Sužiedėlis —	
Tautos laisvė ir moralė	3
Algirdas Gustaitis —	
Kalba dail. Jurgis Juodis	4-11
Pr. Visvydas —	
Šaunioje rezidencijoje. Feljetonas. .	11
Atsiminimai ir istorija.	11
Knygos "Jūrų keliais" recenzija. V. B.	
Vliko seimo nuotraukos.	12-13
Dar dėl dail. Jono Tričio.	13
Najos knygos.	13
"Dainavos" ansamblio pasirodymai.	14

ENGLISH SECTION

In Celebration of the Classical Personality by Karile Baltrusaitis	15
Excerpts from THE SEASONS by Kristijonas Donelaitis (Translated by Nadas Rastenis)	15-16
And an Artist Besides	17
Lithuanian Writers in the West by John Skirius	18-19
Who's Who in Lithuanian Literature: Vytautas Volertas, by Jurgis Gliauda	21
Trial of Terleckas, Sasnauskas and Statkevicius	21
Soviet Prisoners Gajauskas and Petkus Audible in the West	20
Statement by Reagan on the Baltic States.	21
State Department Briefs Ethnic Leaders on Madrid Progress.	21
Status Update on Radio Free Europe.	21

APAČIOJE —

Iš Milwaukee Holiday Folk Fair (1980 m. lapkr. mėn.) lietuviško paviljono, kuris pastatytas Milwaukee LB narių dėka 1976. Ekspozitai parūpinti Baltic Associates firmos, kuriai vadovauja Gintaras Karosas iš Bostono. Nuotr. Palmira Janušionienė ir Baltic Associates talkininkė N. Hettenbergaitė.

Ši parodėlė per visas šventes stovėjo Brookfield Square Shopping Mall — tūkstančiai žiūrovų/praeivių domėjosi lietuviškais šiaudinukais ir susipažino su Lietuvos vardu.

Tautos Fondo Taryba, Valdyba su Vliko pirmininku ir Kanados Tautos Fondo atstovais. Pirmoje eilėje iš kairės: V. Banelis, M. Noreikienė, prel. J. Balkūnas, dr. K. Bobelis, A. Vakselis ir A. Firavičius; antroje eilėje: iš k. A. Masionis, G. Rugienis, J. Giedraitis, A. Skirius, A. Patamsis ir L. Girinis-Norvaiša.

The National Fund Council and board of directors with the president of the Supreme Committee for Liberation of Lithuanian [VLIK], and representatives of the Canadian National Fund are, from left to right: First row—V. Banelis, Mrs. M. Noreika, Msgr. J. Balkunas, Dr. K. Bobelis, A. Vakselis and A. Firavicius. Second row—A. Masionis, G. Rugienis, J. Giedraitis, A. Skirius, A. Patamsis, and L. Girinis-Norvaisa.

Tautos laisvė ir moralė

Simas Sužiedėlis

Nė viena tauta neegzistuoja tiktai sau. Skirtingos tautos sudaro pasaulinę žmonių bendruomenę. "Jei tautų skirtingumas būtų panaikintas, — sako prancūzų filosofas Jacques Maritain, — žmonių giminė... būtų paskandinta pirminiame chaose". Gyva tauta tam pastoja kelią. Siekdama nepriklausomos valstybės, ji siekia geresnės ir teisingesnės tvarkos. Tauta šaukiasi prigimtinių įstatymų, kuriais tvarkomi atskirų žmonių santykiai.

Visi pripažįsta įgimtą įstatymą, saugantį žmogaus gyvybę: "Nežudyk!" Kas ir žudo, to moralinio įstatymo nepakeičia ir nepanaikina. Tiktai tautų santykiams jis dar netaikomas visuotinai galiojančiu. Lenkų rašytojas Henrikas Senkevičius, Nobelio laureatas (1905), žinomas savo apysakomis iš Lietuvos praeities, kartą išsitarė skųsdamasis: "Praeivis skuba pakelti gatvėje suklupusį žmogų, niekas gi neskuba tiesti rankos paklupdytai tautai." Lenkija ir Lietuva tada vilko caristinės priespaudos jungą. Abi kaimynės išsivadavo iš tos vergijos per pirmąjį pasaulinį karą, bet neilgam. Lietuva vėl buvo pavergta. Lenkija liko pusiau laisva, kabanti lyg ant siūlo. Iškilmingai paskelbti laisvo apsisprendimo principai buvo sulaužyti.

Antrojo pasaulinio karo metu ir jam besibaigiant buvo parodyta naujų pastangų panaikinti tautų vergiją. Atlanto ir Jungtinių Tautų chartomis buvo paskelbta, kad bus paisoma žmoniškumo ir teisingumo, lygaus visoms tautoms. Paskui genocido konvencija buvo dar pamerktas tautų ir rasių žudymas. Pasaulinė žmonių bendruomenė dėl to suskilo į dvi dalis. Laisvajame pasaulyje įsikūrė kita tiek laisvų

valstybių, kiek jų buvo prieš antrąjį pasaulinį karą: iš 70 paaugo iki 165. Komunistiniame pasaulyje ir toliau tautos vergiamos, slopinamos, žudomos.

Tautų žudymas yra keleriopai didesnis nusikaltimas negu atskiros asmens. Tautožudis visų pirma masiškai kankina ir žudo pavergtos tautos žmones; antra, jis siekia panaikinti tautą kaip bendruomenę; trečia, jis žudo kultūrinį žmonijos įvairumą ir brandumą. Tauta yra nepakartojama savo individualybe ir savo įnašu į žmonijos pažangą. Kas imasi kitą tautą žudyti, yra didesnis piktadarys už brožudį Kainą. Mūsų rašytojas ir kritikas Adomas Jakštas-Aleksandras Dambrauskas, nemėgęs tiesos vynioti į švelnius žodžius, dar prieš pirmąjį pasaulinį karą yra rašęs: "Atimti iš žmogaus, o tuo labiau iš tautos galią apreikšti savo turimas pajėgas, yra ne tiktai didžiausia neteisybė žmonijos atžvilgiu, bet ir didžiausias nusikaltimas Dievui".

Dieviškasis Dekalogas, kuris tvarko žmonių santykius, apima ir tautas. Jeigu draudžiama žudyti ir vogti, tai negalima to daryti ne tiktai su žmonėmis, bet ir su tautomis. Grobimas svetimos žemės ir joje gyvenančios tautos, įsisavinusios tą žemę senolių prakaitu ir krauju, yra tolygus tautos žudymui. "Tauta negali būti nuosavybė ar daiktas kitos tautos, nenustodama egzistuoti" (M. Julien). Žuvus kuriai nors tautai, žmonija netenka savo šeimos nario, kurio niekas kitas negali atstoti.

Visuotinė kultūra pasaulyje auga, bręsta ir klesti įvairių tautų pastangomis. Kultūros daigai skleidžiasi iš tautos dvasios, bet tautas perauga savo visuotiniu reikšmingumu. Tačiau tai įmanoma tiktai

/ Nukelta į 23 psl.

LIETUVIŠKA TEMATIKA

DAILĖJE

Kalba dailininkas Jurgis Juodis

Dail. Jurgis Juodis yra vienas ryškiausių, populiariausių ir mėgiamiausių lietuvių dailininkų užsienyje. Jo kūrinių nuotraukos nuolatos puošia įvairią spaudą, kartais net nežymint dailininko pavardės, nes skaitantieji ir be parašo atpažįsta autorių.

Dail. J. Juodžio paveikslų nuotraukomis yra pasinaudoję daugelis mūsų periodinių leidinių, kaip Lietuvos Dienos, Karys, Laisvoji Lietuva, Darbininkas, Pasaulio Lietuvis, Laiškai Lietuviams, Tėviškės Pastogė, Vienybė, Naujienos, Tėviškės Žiburiai, Europos Lietuvis, Naujoji Viltis, Varpelis, Šaltinis ir kt. Jis yra piešęs viršelių knygoms arba jas iliustravęs: M. Aukštaitės "Rožių vasara", V. Mingėlos "Kun. Antanas Milukas", "Partizanų akys".

Jurgis Juodis gimė 1911 m. spalio 22 d. Kebliškių km., Pakuonio vlsč., Kauno apskrityje. Baigęs gimnaziją, studijavo Kauno Meno mokykloje ir J. Vienožinskio studijoje. Daug jo paveikslų yra likę Lietuvoje ir Vokietijoje. Atvykęs į JAV-bes, baigė Famous Artists School, esančią Westport, Conn. Plačiai visuomenei žinomas paveikslais, vaizduojančiais didžiuosius lietuvių tautos istorinius ir šių dienų įvykius.

Dailininką norime pristatyti dviem rašiniais: pasikalbėjimu su pačiu kūrėju ir aptarimu jo knygos-albumo "Tautos keliu", išleisto 1967 m. ir iki šiol nesulaukusio žinovų pasisakymo.

Negaištant pradėdame pokalbį.

— *Mielas dailininke, "Lietuvių Dienų" leidėjas ir redakcija pageidavo parengti jų žurnalo numerį, skirtą Jūsų kūrybai. Tikiu, kvietimą priimsite ir atsakysite į kelis klausimus.*

Kas buvo Jūsų tėvai? Ar jie turėjo meninių polinkių?

— Priklauso, kaip ir kas į meną žiūri ir jį supranta. Tėvai buvo ūkininkai, nebuvo baigę jokių mokyklų. Savo darbuose siekė grožio, kurio mokėsi iš gamtos. Motina iš austų drobių, staltiesių, rankšluosčių, juostų, tėvas arkline žagre suversdavo kilometrines vagas plauko linijos tiesumu. Aš ir šiandien jiems pavydžiu ir negaliu prilygti.

— *Pirmosios dienos ir metai atvykus į šį pasaulį?*

— Kiek aš prisimenu, ganiau žirgus Nemuno pakrantėje. Mėčiau akmenukus į vandenį ir stebėjaisi jų sukeltais tekš-

jimais, bangėlėmis, apskritimais ir elipsais. Iš nustebimo sušukdavau, ir Nemuno vandenų nutvertas balsas nuaidėdavo kažkur toli, toli ir paslaptinai atsiliepdavo grįždamas atgal švelniai, tykutėliai. Nuostabu, nesuprantama...

— *Kada ir kodėl pradėjote piešti?*

— Ganydamas žirgus Nemuno pakrantėse, ant smėlio. Braižiau lazdele ratus ir jų viduryje bandžiau patalpinti žirgą. Būdamas šešių metų buvau nupaišęs Vytį ratuose, kuris iškabojo pradžios mokykloje iki bolševikų okupacijos 1940 metais.

— *Kokių dailininkų kūryba paliko gilesnių įspūdžių jaunystėje?*

— Rusų meno milžino Repino kūrinio reprodukcija: Rusų caras Jonas Žiaurusis nuduria savo sūnų *)

Tas žiaurus vaizdas neišdilo ir šiandien mano atmintyje.

— *Ar kas ragino piešti, tapyti?*

— Žmogus gimęs tuo, kuo jis yra ir

nereikalingas raginimų. Jis jau yra tas, kuo turi būti.

— *Kur, kas surengė pirmąją Jūsų paveikslų parodą? Ar buvo padaryta garsinančių plakatų? Ar publikai patiko?*

— Išėjau į pasaulį ne su parodomis, bet su savo darbais. Visai nesirūpinau, ar jie kam patinka, ar ne. Mano pradėtas kelias man geriausias. Jame esu ir šiandien.

— *Jūsų kūryboje ryški meilė lietuvių tautai. Kaip tokios idėjos atsirado?*

— Nemanau, kad mano meilė lietuvių tautai yra didesnė už kiekvieno kito savo tautą mylinčio lietuvių. Juk mums visiems Tėvynė yra už viską brangesnė. Idėjos atsiranda tų širdyse, kurie gyvena savo tautai.

— *Kur ir kiek Lietuvoje liko Jūsų kūrinių?*

— Niekad savo darbų neskaičiau ir nesirūpinau jų likimu. Dirbau, pašiau, nes mėgau piešti. Menas buvo ir yra mano gyvenimo alfa ir omega.

Dailininkas Jurgis Juodis kūrybos metu.

*Artist Jurgis Juodis at work.
Photo L. Tamosaitis*

— Ar turėjote galimybių kurti iš Lietuvos pasitraukus ir atvykus į Vokietiją?

— Kaip jau minėjau, su menu niekuomet nesiskyriau. Visur ir visose sąlygose rasdavau laiko ir galimybių menui. Deja, darbai, atlikti Tėvynės garbei, dažnai neužregistruojami, kaip to nežinomo kario: "Tarnavo dėl Tėvynės labo ir neužsitarnavo nei lentos ant grabo."

— Kada ir kur įsikūrėte JAV-bėse? Kaip vyko kūrybinė eiga?

— Į Ameriką atvykau 1949 metais. Sau ir savo šeimai pragyvenimą užsidirbau fabrike, išmokęs ir įsigijęs naują mašinisto profesiją. Atliekamą laiką skyriau kūrybai, kuri buvo apvainikuota Famous Artists School in Westport, Conn. meno diplomu su pripažinimu mano kūrybos stiliaus.

— Kiek ir kokios rūšies paveikslų ir kitokių darbų sukūrta Lietuvoje, Vokietijoje, Amerikoje?

— Mano paveikslai yra vienos rūšies: tautinės, istorinės tematikos. Niekad nevedžiau statistikos. Mano nuomone, nesvarbu kiek, svarbu kokie. O jų yra Lietuvoje, Vokietijoje, Australijoje, Kanadoje, Anglijoje, Venesueloje ir Amerikoje.

— Kaip aptartumėte savo kūrybą?

— Manau, kad ji bus ir be manęs aptarta, jei ji bus to verta. Sakytiau — simbolinė realybė.

— Kokių būdu pradėdote ir vystote savo paveikslą? Ar darote piešinius juodraštyje?

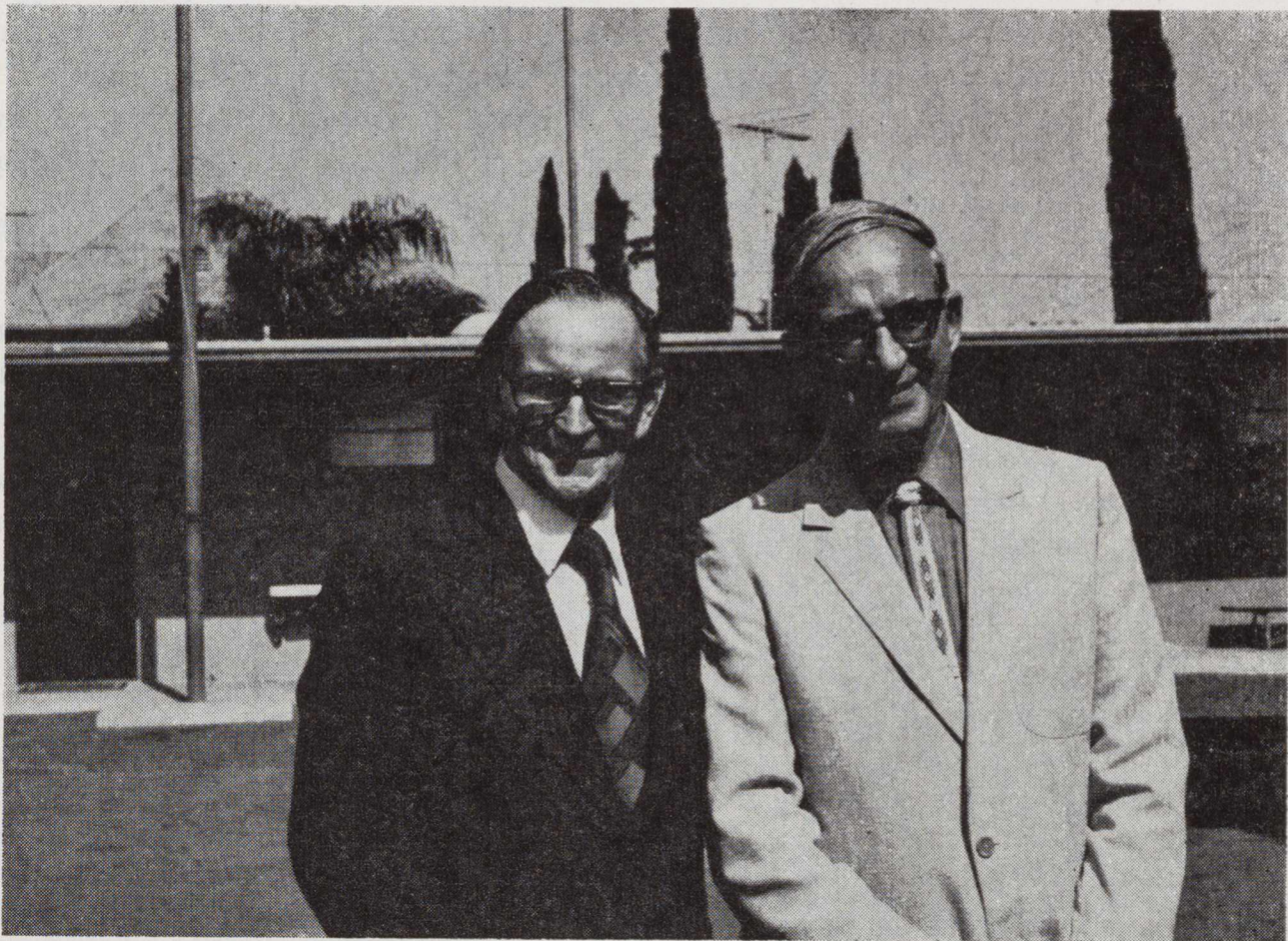
— Nesvarbu kaip aš kuriu, svarbu kaip sukuriau.

— Paveikslų kūrimas Amerikoje. Skirstytumėt grupėmis? Jų pasklidimas visuomenėje? Turite įsigijusių sąrašus?

— Sąrašus turiu. Paveikslų yra visur: ir muziejuose ir lietuvių namuose, salėse, bažnyčiose. Daugiausia turi paskiri lietuviai, kurie myli savo kraštą ir nori matyti jo istoriją, garbingą praeitį su laimėjimais ir nelaimėmis, tiki tautos prisikėlimu.

— 1967 metais Brooklyne išleistas Jūsų paveikslų albumas-folio su 50 atspaudų, yra spalvotų — ar manytumėte išleisti antrą laidą?

— Tas albumas buvo skirtas 50 metų Lietuvos Nepriklausomybės ir 717 metų karalystės atžymėjimui. Nemanau jį kartoti. Rengiuosi išleisti, su pakviesta talka,

Dail. Jurgis Juodis ir Algirdas Gustaitis, 1980 m. Los Angeles, Calif.

Artist Jurgis Juodis and Algirdas Gustaitis at a meeting in Los Angeles, Calif. in 1980

naują 100 istorinių, tautinės tematikos paveikslų albumą su trumpa paveikslų istorija.

— Iš kur ir kodėl persikėlėte į Floridos valstiją? Kaip dabar vyksta kūryba? Kokius dažus, techniką vartojate? Ant kokios medžiagos ar drobės piešiate? Gal turite kitokių darbų, sakysime, portretų, karikatūrų?..

— Į kai kuriuos šių klausimų atsakiau anksčiau. Atsikėliau į Floridą, St. Petersburg miestą sveikatos sumetimais. Nesigailiu. Tai bene bus vienas iš gražiausių kampelių, ką Dievas galėjo duoti žmogui.

— Kilus idėjai, kūrybinei minčiai, ar tariatės su kuo dėl būsimos paveikslų?

— Dar vaikas būdamas skaičiau ir ištikinau, kad "ereliai gyvena pavieniui, tik varnos skraido būriais".

— Gaunate užsakymų? Kaip atsilygina?

— Nors žmogus "ne viena duona gyvena", bet be duonos irgi nėra gyvenimo. Taigi, kuo gyveni, iš to ir duoną valgai. Nėra keblumo dėl atlyginimo. Dažnai man pirkėjas pasiūlo, kiek, jo nuomone, paveikslas vertas.

— Kiek paveikslų esate sukūrę ir pardavę Amerikoje? Kur palankiausi pirkėjai?

— Negaliu pasigirti nei paveikslų gausumu, nei jų pardavimu. Juo labiau, kad mano paveikslų tematika reikalauja daug darbo ir laiko.

— Ar renkate spaudos iškarpas apie savo kūrybos įvertinimą? Kiek jų turite? Kokių autorių? Ar turite svetimtaučių pasisakymų?

— Kaip paveikslų, taip ir jų įvertinimų neskaičiuoju. Yra pasisakymų ir savų ir svetimų menininkų. Negaliu skųstis nei vienu, nei kitais.

— Kaip žiūrite į Čiurlionio ir Šimonio kūrybą?

— Čiurlionis yra ne tik mūsų tautos genijus, bet ir viso pasaulio, nes jis vienintelis sugebėjo ne tik muzikos garsus įamžinti drobėje, bet ir sujungti dangų su žeme sonatų ir preliūdų niuansuose, kas ir šandien ne tik eiliniams, bet ir geriausiems menininkams lieka paslaptimi.

Kas liečia Šimonį, manau, kad tik laikas išspręs o neeilinius kūrybos polėkius, ko jis pats, deja, negalėjo išspręsti.

— Kuriuos lietuvius dailininkus laikote lietuviškiausiais ir kodėl?

— Tuos, kurie kuria lietuviška tematika.

— Ar įmanoma lietuviško stiliaus kūryba? Kaip tokią aptartumėte?

— Mene nėra to, kas būtų neįmanoma. Visa išsprendžia darbas ir laikas. Lietuviško stiliaus kūryba yra gimusi su pačia tauta. Mums nereikia ieškoti — jis yra. Tik mes, kartais, jo nematome arba nenorime matyti. Į tai galiu atsakyti klausimu: Kurios tautos liaudies menas yra aukštesnio lygio už mūsų?

— Ar negalvojate savo kūryba išeiti pas kitataučius? Ar amerikiečiai galėtų ją suprasti?

— Mažiausiai tuo rūpinuosi. Kada buvau sukūręs Simo Kudirkos odisėją — „Laisvės aukos“ paveikslą, jo reprodukcijų apie 1000 nupirko amerikiečiai ir 10 lietuviai.

— Plačioji visuomenė Jūsų paveikslus myli, juos vertina. Yra pageidaujančių išleisti naują Jūsų paveikslų knygą gerai atliktomis spalvotomis iliustracijomis, su kūrybos, paveikslų trumpais aptarimais, lietuvių ir anglų kalbomis. Ar tokį leidinį imtųsi paremti turtingesnieji lietuviai, didesnės ir veiklesnės lietuviškos organizacijos? Tada būtų galimybė išeiti į pasaulinę meno teknę.

— Nuo amžių mūsų tautos istoriją ir rašė ir pašė svetimieji. Todėl ją ir turime ne tokią, kokia ji iš tiesų buvo, bet kokią svetimieji norėjo turėti. Laikas būtų ne tik

man, bet ir mums visiems pagalvoti, kad tautos didybė yra ne „abstraktuose“. „Abstraktai“ yra niekas. Jais reprezentuodami mūsų kraštą, patys pavirsime į nieką.

— Kokie artimiausi Jūsų kūrybiniai siekliai, užmojai?

— Kūrybiniai užmojai ir siekliai ne mano, bet Aukščiausio rankose, nes „žmogus medžioja, Dievas kulka nešioja“.

Tokie yra dailininko Jurgio Juodžio atsakymai. Atskiru rašiniu bandysiu aptarti jo albumą „Tautos keliu“.

Algirdas Gustaitis

*) I. J. Repin, gyvenęs 1844-1930 m., žymiausias rusų meno natūralistas, gimęs Ukrainoj. Kelios dešimtys jo paveikslų puošia Tretjakovo meno galeriją Maskvoje ir Petrapilyje (Leningrade). Kai kurie jo kūriniai žinomi ir pasaulyje: Burliokai tempia laivą Volgos krante, Tolstojaus portretas ir kt. Bolševikams užvaldžius Rusiją, jis pasitraukęs mirė Suomijoje. Repino paveikslų yra ir Vilniuje. A. G.

TAUTINIO MENO KELIU

Dail. J. Juodžio „Tautos keliu“

Savo istoriją kuria pati tauta. Į tą istorijos kūrybą įeina ir menas. Dail. Jurgis Juodis savo tautos istorijos rašymui pasirinko teptuką. Jisai paima gražiuosius ar būdinguosius tautos puslapius, vaizduotėje atkuria savomis spalvomis ir vizijos lakumu paleidžia paveiksluose.

Kiekvienas dail. J. Juodžio paveikslas turi jo sugalvoto, išdirbto stiliaus, lietuviškumo. Geroka dalimi tai mūsų tautos charakteris, apgaubtas lyrika, didinga praeitimi. Dailininkas mintis vaizduotėje, spėju, ilgokai nešioja, iki jas įkūnija drobėje.

1967 metais dail. J. Juodžio paveikslų albumą folio - atskirų lapų pavidalu išleido jo dukterys Violeta Juodytė-Kimberly ir Loreta Juodytė. Spausdino Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyn, N. Y. Atskirais lapais duota 50 reprodukcijų — yra spalvotų, tačiau daugumas juoda-balta (Palieka labai ribota kūrinių išpūdi). Paaškinimai V. Mingėlos, prof. dr. J. J. Stuko ir paties dailininko. Tekstus į anglų k. išvertė jo dukterys. Paskelbti gausūs leidinio rėmėjai. Visa tai apima 16 psl.

Keletas dail. J. Juodžio temų

Aptariamame leidiny paveikslų atspaudai nesuskirstyti temomis, neturi numerių, neturi paveikslų aptarimo, paaškinimo istorine, menine ir kitomis prasmėmis. Čia bandysiu juos suskirstyti grupėmis ir trumpai aptarti.

Pagrindinis dail. J. Juodžio kūrybos motyvas yra tėvynė Lietuva su jos gilia, garbinga istorija, legendomis, karžygiais, kunigaikščiais, karaliais. Dailininkas rašo:

„Pamilau ir myliu savo Tėvynę už jos nepaprastą, didingą ir pasakišką gamtos grožį, kuriam lygaus nėra pasaulyje.“

Tuos žodžius patvirtina jo pajusti pergyvenimai, mintijimai perduoti linijomis, vaivorykštinėmis spalvomis. Apjungia pagrindinį vaizduojamą asmenį, faktą ar įvykį, jį didybėje pastato prieš akis paveiksluose.

Pagrindinės dail. J. Juodžio temos, mano manymu, yra:

1. Lietuvių tautos istorija amžių bėgyje,
2. Lietuviškos legendos,
3. Lietuviai rusų komunistinėje okupacijoje,
4. Darius - Girėnas,
5. Įvairi lietuviška tematika,
6. Dievas ir religija,
7. Jungtinės Amerikos Valsybės.

Žvilgtelėkime į kiekvieną temą atskirai.

1. Lietuvių tautos istorija amžių bėgyje.

Teptuku neįmanoma nustatyti lietuvių tautos pradžios. Galimas dalykas, dailininkas kada nors pažvelgs tūkstančius metų atgal. Ir duos savąją duoklę narsiesiems prūsams.

Priekyje gali būti pastatytas Vytis skyde. Ant balto žirgo narsus raitelis, šarvuotas, su pakeltu kalaviju skrieja iš rytų į vakarus. Amžių bėgiuose sukurtas Lietuvos herbas — Vytis — vienas gražiausių herbų pasaulyje.

Partizano kapas (aliejus).

J. Juodis

Grave of a Partisan [Oil] J. Juodis

Karalių miestas — Vilnius tarp kalnelių maldyklų, pilies tarsi skęsta šviesų, žvaigždžių spalvose. Vilnius žinomas kaip gyvenvietė, nuo senų laikų. D.L.K. Gedimino išgarsintas kaip Lietuvos sostinė, kurio garsas skambėjo ir skambės pasaulyje.

Lietuvos karalius Mindaugas nugalėjęs kovos skrydyje. Vyrauja mėlyna, žalsva, rausva spalvos. Karalius dėvi puikaus darbo šarvus. Iškelta vėliava su Vytimi simbolizuoja lietuvių tautą, žvilgsnis vakarų pusėn siekia neatgautų prūsų. Žirgas tamsus, karčiai, uodega balta — kaip ir pradžia priimtojo Vyčio.

Margirio mirtis. Negalėdamas atsilaukti prieš užpuolusius kryžiuočius jo pili 1336 metais, lietuvių kunigaikštis Margiris, kartu su visa pilies igula nusižudė susideginant. Įvykis aprašytas senose kronikose, lenkų literatūroje, vėliau panaudotas operoje. Iš lietuvių įvykių pirmas aprašė istorikas Simonas Daukantas. Dail. J. Juodis bene pirmas lietuvis dailininkas mūsų tautos herojui paskyrė paveikslą.

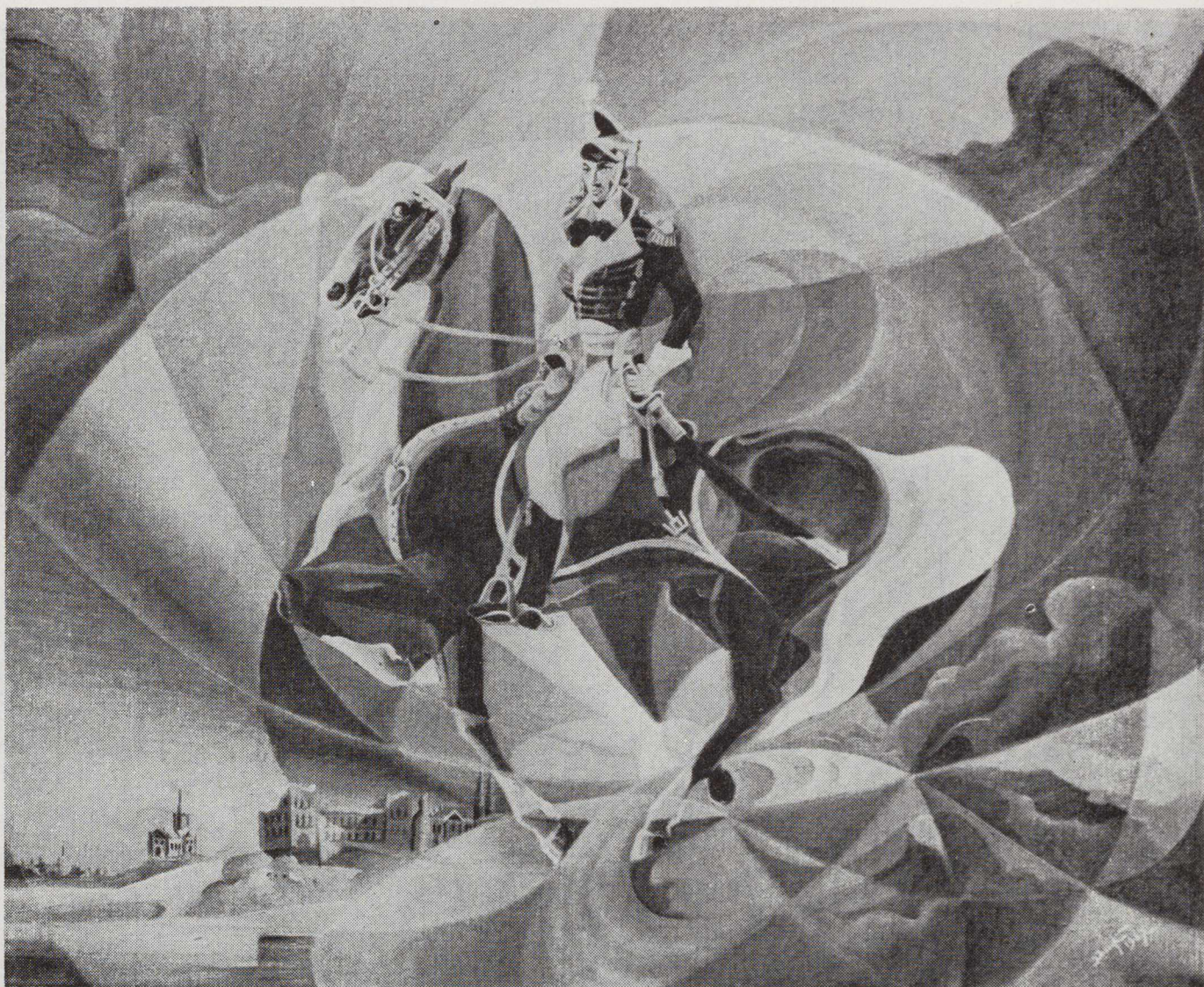
Vytautas kovų sukury. Daugelyje kautynių dalyvavo Vytautas Didysis. Dailininkas paėmė vieną, neįvardinant kurį. Asmuo ir pergalė svarbu mušyje. Tai dar vienas gintaras karališkam Vytauto vainikui.

Vytautas — Žalgirio nugalėtojas. Vytauto Didžiojo pergalė Žalgirio kautynėse 1410 metais prūsų žemėse žinoma kiekvienam vos pradedančiam mokytis lietuvių tautos istorijos. Paveiksle neanalizuojamos detalės, nesigilinama į aplinkui kovojančių karių veidus, kovų sukurius, žirgus, ginklus. Vaizduojamas Vytautas Didysis kaip toksai.

Lietuvos valdovai Vytautas ir Kęstutis. Vytautas gimė apie 1350 m., mirė 1430 spalio 27 d. Trakuose. Jo tėvas DLK Kęstutis gimė apie 1300, nužudytas 1382 m. Krėvos pilyje. Abu valdovai ant šaunių žirgų, karingų išvaizdų, apsupti spalvingų linijinių spindulių.

"Pagrobimas". (Kęstutis pagrobia Birutę). J. Juodžio aliejaus pav.

Grafitė Emilija Platerytė, aliejaus pav. Jurgis Juodis. Foto V. Maželio

Countess Emilija Plateris [oil]—J. Juodis

Kęstučio dvasia. DLK Kęstutis atkakliai kovėsi ne tik prieš kryžiuočius, bet ir prieš slavus. Jis vienas ryškesnių Lietuvos valdovų, siekusių prijungti prūsų prie Lietuvos. Paveiksle jis viziją skraistėje atskuba iš vakarų gelbėti mūsų pilių ir miestų, aplinkui skalauja, liūliuoja vandenys.

Kęstutis prie Trakų. Bokštais, bokštelias nusagstyta toji Trakų pilis po žirgo kojomis, valdomo Kęstučio. Esą, buvę sutarta, kad po Kęstučio mirties jo valdovystę perims Vytautas. Paveikslas gali vaizduoti 1379 metų rugsėjo 29 dieną, ka-

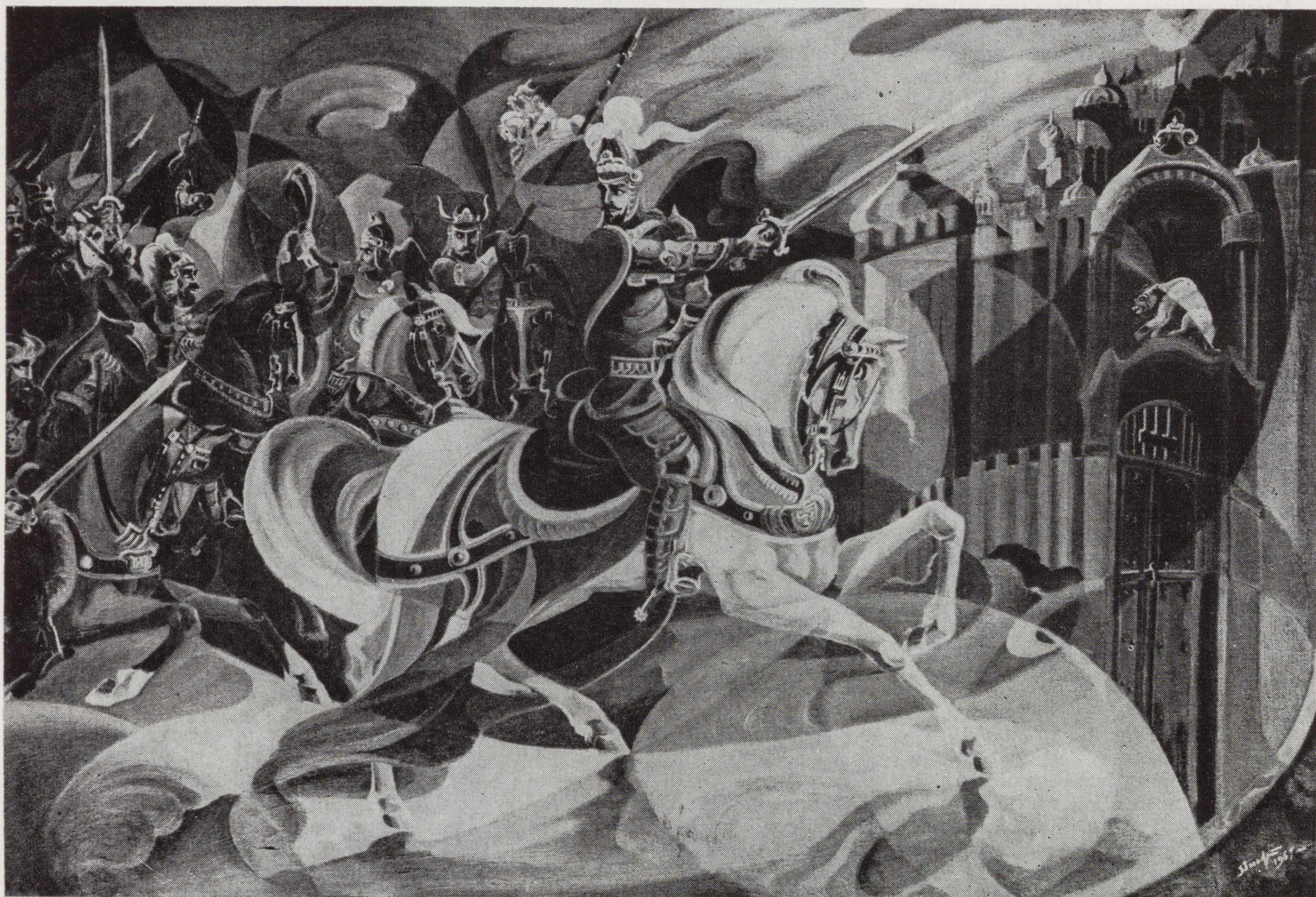
da Kryžiuočių ordino astovai, atvykę į Trakus, pasirašė sutartį su Kęstučiu ir Jogaila, pasižadėję vieni kitų nepulti dešimt metų. Po to kryžiuočiai slapta tris paras tarėsi Vilniuje su Jogaila ir pasirašė atskirą sutartį.

Kęstutis ir Birutė. Tikroji Birutės kilmė neaiški. Manoma, ji buvusi vaidilutė Palangoje, iš kur ją pasiviliojo Kęstutis. Birutė buvo antroji Kęstučio žmona, už jo ištėkėjusi 1349 metais. Jų vyriausias sūnus Vytautas. Kęstutis ir Birutė buvo ištikimi senajai lietuvių religijai. Paveiksle Birutė eina kaip karalienė — puošniai apsirendžiusi, su gintaro karoliais, plačiu diržu, geltonais plaukais, gražiai sudėta, stipraus žvilgsnio. Dail. Juodis pastebėjo, kad jo "paveiksle pavaizduota pirmasis Kęstučio ir Birutės susitikimas, kai ji nešė į pajūrį broliams kašutėje užkandį. Kęstutis ją pavadinęs deive ir padarė karaliene."

Birutė prie Trakų. Birutė atjoja puošnių žirgų tarsi į pasakiškuosius Trakus paslaptingu povandeniniu taku, koksai buvęs nutiestas nuo Trakų pilies per ežerą į žemę. Tarsi daug pilių su kaukiančiais vilkais, puošmenimis, skulptūromis visoje platybėje. Čia ji kaip Trakų karalienė.

Algirdas prie Maskvos vartų. Algirdas, kaip ir Kęstutis, vadinti Lietuvos karaliais. Algirdas yra Gedimino sūnus. Gimimo metai nežinomi, mirė 1377 m. Abi jo žmonos buvo rusės ir pravoslavės, nors talkino Algirdui kovose prieš rusus ir kitus priešus. Algirdas 1368 m., taikinas Kęstučio ir Vytauto bei Tverės ir Smolensko pagalbininkų, sumušė Maskvos kariuomenę prie Trostnos upės lapkričio 21 d. Po to dalį Maskvos sudegino ir po trijų dienų pasitraukė. 1370 m. Algirdas vėl sumušė

Kestutis Kidnaps Birute [oil]—J. Juodis

Algirdas prie Maskvos vartų, aliejaus pav. Jurgis Juodis.

Algirdas at the Gates of Moscow [oil] J. Juodis

pradėjusią maištauti Maskvos kariuomenę prie Volokolamsko ir prie Kremliaus išbuvo aštuonias dienas. Su dideliu grobiu ir gausiais belaisviais, pasirašęs taikos sutartį su Maskvos valdovais, grįžo namo. Paveiksle Algirdas ant balto žirgo, su gerai ginkluota lietuvių kariuomenė prie Maskvos vartų, kurių viršuje iš baimės staugia meška — Maskvos ženklas..

Grafaitė Emilija Platerytė. Lietuvaitė patriotė, pagarsėjo 1831 m. sukilime prieš caro Rusiją. Gerai žinojo lietuvių tautos istoriją. Rusus mušė Dusetuose, Daugpilyje. Puolė rusų okupuotą Vilnių ir Kauną. Mirė 1831 m. gruodžio 23 d. Lietuvoje. Paveiksle ji puošnioje kariškoje uniformoje ant žirgo. Apsupta melsvų, žalsvų, rausvų skritulių. Tarsi skrieja platybėse.

Sukilėlis 1863-1944. Be puošnių rūbų, tiksliai ryžtingu veidu, iškeltu kalaviju, ant žirgo lietuvis kaunasi su lietuvių tautos priešais rusais, lenkais, vokiečiais. Ypatin- gai rusai stengėsi ir tebenori visiškai sunaikinti lietuvių tautą. Paveikslas švyti pergale.

Karininko Juozapavičiaus mirtis. Atstant nepriklausomą Lietuvą po I pas. karo, mūsų tautai reikėjo atkakliai kovoti su įvairiais priešais. Komunistinės Rusijos kariuomenė Alytuje ant tilto 1919 m. vasario 13 d. nušovė A. Juozapavičių. Tai pirmas kautynėse žuvęs nepriklausomos Lietuvos karininkas.

Kaunas naktį. Kaunas vienas didžiausių Lietuvos miestų. Lenkijai 1920 m. sulaužius Suvalkų sutartį ir užgrobęs mūsų sostinę Vilnių, Lietuvos sostinė laikinai perkelta į Kauną. Įvairiojoje panoramoje matyti gražių miesto pastatų siluetai,

aukštumoje skrenda lėktuvas, galintis daug ką simbolizuoti.

2. Lietuviškos legendos

Tautoje plačiai paplitęs padavimas apie kurį nors istorinį įvykį ar asmenį vadina-

Karininko Juozapavičiaus mirtis. (Aliejus) Jurgio Juodžio paveikslas.

Death of Lt. Juozapavicius [oil] J. Juodis

ma legenda. Kartais legendos tampa istorine tikrove, jei dokumentais įrodoma.

Perkūnas, Vaiva ir Straublys. Perkūnas buvęs senovės lietuvių dievas. Jį taip pat garbino latviai ir kitos aisčių giminės. Perkūno garbei lietuviai sukūrė daug paminklų, maldyklų, dainų, pasakojimų, legendų. Šiame paveiksle Perkūnas valdančiai važiuoja dviem žirgais, iš delno leidžia galybę žaibo pavidalu. Straublys iš lanko taikstosi link Perkūno, kai Vaiva išmetusi juostą-vaivorykštę danguje, meldžia Perkūną nenukauti jos mylimojo Straublio.

Pirmasis Lietuvos valdovas — Palemonas. Dailininkas mano, pirmuoju Lietuvos valdovu buvus Palemoną. Tai ir nupiešė.

Baltija ir Patrimpas. Baltija gali būti geografinė prasmė; Baltijos jūra turi 386.000 kv. km; 1.800 km ilgumo. Patrimpas (arba Autrimpas) buvęs senųjų lietuvių-prūsų jūros, upių ir vandenų dievaitis, raštuose minimas nuo 1530 metų. Matome vandenimis skriejantį Patrimpą ketverto žirgų dviejų ratų vežime. Bangų paviršiuje puikaus sudėjimo gražuolė, tai

senųjų aisčių Baltijos dievaitė Baltija.

Gintaro jūra. Gintaras yra tarsi aisčių, lietuvių tautinis auksas, pagarbiai vartojamas kaip būdingas tautinis puošmuo, ypač moterų. Gintaro karolius, lyg ilgus laiptus, nutiesusi ir ant jų klūpanti mergaitė bangų viršūnėse.

Eglė, žalčių karalienė. Mėgiamiausia lietuvių tautos pasaka. Žinomi 27 skirtingi variantai. Ta tema paskelbta daug rašytinių, muzikinių, meninių versijų. Kruopščiai išdailintame paveiksle legendariškoji Eglė nuo seniausių laikų iki naujausių — plačiose Baltijos bangose, tarp gulbiškai atrodančių žalčių.

Kraujo puta. Visi lietuviai žino, tai skausminga pasakos dalis iš Eglės, žalčių karalienės. Dalgiais pakirstas žaltys, atplaukęs nuo jūros gilumoje slypinčios paslaptingosios jo pilies, mirštančiai skausminga išraiška (turbūt raudonose bangose) skalaujamas bangų.

Pagrobimas. Galima spėti, paveiksle Kęstutis pagrobia Birutę iš Perkūno šventovės, nors ji buvo pasižadėjusi visą laiką

saugoti šventąją ugnį. Legendariškai spėliojama, esą, dėl to kilnios vaidilutės pavogimo vyriausias Vaidila prakeikęs Kęstutį ir senųjų dievų išmeldęs baisią mirtį pasmaugiant.

Gedimino sapnas. Gediminas gimė apie 1275 m., mirė 1341 m. Plačiai pasklidusi legenda, kad Gediminas sapnavęs šimto vilkų staugimą, lietuvių išminčiai-žyniai išaiškinę, kad toje vietoje reikia pastatyti Lietuvai, sostinę, kurios garsas skambėsias pasaulyje. Tose vietovėse žmonės gyveno nuo V amžiaus; Gediminas, sušaukęs daug amatininkų, pradėjęs ir pastatęs didelę pilį. Simboliai: staugiantis vilkas, vaidila, Gediminas.

Geležinis vilkas. Gedimino sapno tęsinys. Čia metalu aptrauktas vilkas staugia atsistojęs viršum pasaulio, kurio centre Vilniaus miestas.

Grażina. Vardas, panaudotas Adomo Mickevičiaus 1823 m. išspausdintoje (lenkiškai) poemoje apie narsiąją Naugarduko kunigaikštienę Gražiną. Apsivilkus žuvusio vyro-kunigaikščio šarvais vaizdavo savo vyrą, išvedė kariuomenę prieš kryžiuočius, kautynėse žuvo. Lietuviuose Gražinos vardas mėgiamas ir plačiai pasklidęs. Matome ją, vedančią daug raitos kariuomenės į kovą.

3. Lietuviai rusiškoje-komunistinėje okupacijoje

Brolis Sibire. Vergijos geležimis sukaustytas Nežinomas Lietuvis kažkur sniego pūgose Sibire, savo didinga valia kylantis link dievybės ir visatos. Apačioje šautuvai, durtuvai, baisyais šunimis ginkluoti enkavedistai (KGB) ar bolševikinės kariuomenės tvariniai. Apačioje — tylus lietuviškas namelis, mažučiai nameliai Sibire. Paveiksle daug kruvinai teisingos istorijos, pergyventos daugybės tūkstančių lietuvių, lietuvaikių.

Miško brolis. Lietuviai, įsitikinę rusų komunistų barbariškumu ir lietuvių tautos naikinimu, stojo karžygiškon kovon. Dešimtys tūkstančių lietuvių, lietuvaikių, kaip teisėti lietuvių tautos gynėjai, pakilę mušė, šaudė, kitan pasaulin pasiuntė tūkstančius rusų ir jų pakalikų. Tie lietuvių tautos didvyriai vadinami Miško broliais. Garbė jiems! Paveiksle toksai nežinomas narsuolis pergalingai, išdidžiai šypsosi mirties šešėlyje, Aukščiausiojo šviesai laiminant.

Partizano mirtis. Lietuviai ir lietuvaits narsiai kirta savo tautos okupantus rusus ir jiems pataikaujančius. Dažnai proporci-ja buvo vienas lietuvis prieš dešimtį sovietų, ar šimtas lietuvių prieš tūkstantį okupantų. Lietuviai dažnai laimėdavo. Bet žuvo daug tūkstančių ir mūsikių. Amerikos pažadėtos pagalbos nesusilaukė. Negalėdami išsigelbėti, lietuviai paskutine kulka ar paskutine granata susinaikindavo, ne-lyginant legendarinis Mėgiris. Vaizdingai parodoma lietuvis partizanas paskutiniame momente prieš mirtį.

Partizano kapas. Šventojo karžygio mir-timi kritusius lietuvius okupantai barbariškiausiu būdu išniekindavo — jų kūnus, dažnai nuogus, išmesdami miestelių aikštėse, patvoriuose graužti šunims, katėms.

Vytautas - Žalgirio nugalėtojas.
J. Juodžio aliejaus paveikslas.

The Conqueror Vytautas the Great—J. Juodis.

Varnos iškapodavo akis. Netoliese pasislėpę enkavedistai ar "stribai" laukdavo, norėdami išaiškinti žuvusių artimuosius. Apylinkių gyventojai savo didvyrius stengdavosi slapta palaidoti gražiausiose vietose, kur nors tarp berželių, ąžuolų ar pušų. Ir jų kapus nuolat tvarko. Vienas tokių, tarsi gyviesiems mirusiojo simbolis, žvelgia į mus šiame dail. Juodžio paveiksle.

4. Darius - Girėnas

Tau, jaunoji Lietuva! Lietuvoje gimę Stepas Darius ir Stasys Girėnas, išmokę gerai skraidyti, iš New Yorko išskrido į Kauną 1933 m. liepos mėn. 15 d. vienmotoriniu lėktuvu "Lituanica". Netoli Lietuvos jie, manoma, buvo pašauti vokiečių netoli Soldino. Narsus skridimas ir tragiškas žuvimas jausmingai priimtas lietuvių tautos. Darius ir Girėnas tą skridimą skyrė lietuvių tautai, įrašę: "Tau, jaunoji Lietuva". Matome, margų spalvų pynėje šie lakūnai skrenda tarp kontinentų ir vandenyno į savo mylimą tėvynę Lietuvą.

Tragedija Soldine. Čia 1933 m. liepos 17 d. žuvo Darius ir Girėnas. Dabar toji vietovė valdoma Lenkijos. Lietuviai savo narsiems lakūnams pastatė paminklų ne tik Lietuvoje, bet ir Soldine bei Amerikoje. Vaizdingai parodoma tragedija Soldine.

5. Įvairi lietuviška tematika

Ten, kur gimiau. Gimtinė plačiąja prasme, panaudojant būdingesnius Lietuvos pastatus nuo Klaipėdos iki Vilniaus. Ant kaukolės surakinta lietuvaitė — Tėvynė sovietinėje vergijoje. Žiūrint kyla noras išlaisvinti gražuolę, aplankyti gražuosius miestus.

Antrasis Lietuvos prisikėlimas. Audrų, lietuviškų paminklų ir dangaus platybėje skriejantis Vytis atsako į temą. Kuris lietuvis tuo netikėtų!

Lt. J. Navikevičiaus tragedija. Vienas žuvusiųjų ginant Lietuvą. (Dailininkas šių žodžių autoriui sakė, kad tai poetės Marijos Aukštaitės sūnus).

O vienok Lietuva... Kovai šaukiantis raitelis pakilęs idėjai Maironio žodžiais.

Lietuva pančiuose. Be geografinių sienų, kažkur erdvėje, stovinti lietuvaitė surakintomis rankomis. Už jos pečių žiaurusis tvarinys taikstosi sunaikinti lietuvių tautą.

Nocturne. Lietuviškai būtų — nakties daina arba vaizdas. Arfa skambinanti lietuvaitė žvaigždynuose. Gražus skambinimas arfa pakelia jausmus, sielai duoda džiaugsmo.

Tėvynė pavojui. Senų laikų lietuvis ant žirgo, aukštybėse viršum Vilniaus, tarsi žiūri, kur priešas.

Malda už tėvynę. Visų pirma tautinė malda pakyla iki Aukščiausiojo. Didžiausia malda — Tėvynės malda, taip kalbėjęs ir Tvėrėjas, matydamas Jeruzalės mieso išgriovimą.

Šaukia trimitai. Karingai nusiteikusių lietuvių raitelių būrys aukštybėse pasirodžiusiam Vyčiui prisiekia iškėlę kardus, trimitą.

Jaunystė. Smagumas, grožis, ryžtas, šuo-
lis ir nesuvaldomumas — čia viliojanti gražuolė, skrendanti begalybėn. Jaunystė viską nugali, jei tikrai norima.

Pilkoji kasdienybė. Kilnius siekius puo-

Malda už tėvynę — J. Juodžio aliejaus paveikslas. Foto V. Maželio

A painting by Jurgis Juodis

lantieji plėšrūnai daugelį mintyse pastatytų rūmų paverčia nepasiekiamai byrančiais pelenais.

6. Dievybė ir religija

Dvi seserys 5 ir 6. Stilistinio individualizmo tapybinė fantazija. Vaizduoja penktą ir šeštą iš Dešimties Dievo įsakymų. Neužmušk ir nesvetimoteriauk. Dailininko manymu, tai dvi neatskiriamos seserys.

Visa Jo rankose. Šviesų apskritimuose stovintis Tvėrėjas žvelgia į vandenynus, dangaus platybes. Jo rankose viskas — pasaulis, dangus, gyvenimas, laimė, nelaimės, mirtis.

Pirmieji tremtiniai — Šventoji šeima. Pasaulis gyvuoja milijonus metų, bet ištrėmiman Šventoji šeima pasitraukė, maždaug, prieš du tūkstančius metų. Čia jie trys, vedini asilu, traukia piramidžių siluetuose. Dabar stambi lietuvių tautos dalis yra tremtiniai. Modernusi pasaulis pilnas tremtinių.

Šventas Antanas. Lietuvių tauta, piktu okupantų pančiuose, praradusi savąją religiją, nesukūrusi naujos, parklupo Romos katalikiškame maldyne. Kitų valstybių as-

menys, nieko bendro neturintieji su lietuvių tauta, įpiršti ir garbinami, tarsi jie būtų mūsų šventieji. Taip ir Antanas, kuris čionai su knyga žvelgia į aukštybes.

Šalin, šėtone! Žmonėms gyvenimas, esą, būtų lengvesnis, jei šėtonas, arba piktoji dvasia-velnias netrukdytų. Viešpats aukštybėse šviečia, baido tamsybėje betykantį piktaį. Šėtonas gundęs net Dievą (Kristaus asmenyje) ir žadėjęs visą pasaulį...

7. Jungtinės Amerikos Valstybės

Spirit of America. Amerikos mintis, jei valstybė gali turėti mintį; čia — simboliškai dvasia, protas, narsumas, jėga, nukariavusi vietinius gyventojus indėnus, savyje tirpdanti tautybes. Aukštybėse matome neriantį lėktuvą, balto žmogaus žvilgsnį. Ta pati jėga klumpanti prieš juodžius, pataikaujanti pasaulio pavergėjui komunizmui. Tai dailininko duoklė kraštui, kuris atidavė lietuvių tautą rusiškam komuniz-

George Washington. Amerikiečių revoliucinės kariuomenės vadas ir pirmas JAV prezidentas, gyv. 1732-1799. Kalaviju rankoje, ant balto žirgo.

ŠAUNIOJE REZIDENCIJOJE

Alfa Betos krautuvėje abejingai žiūri į gražiai išdėliotus mėsos produktus. Netikėtai su vežimėliu privažiuoja seniai matytas Kornelijus Kepsnys ir sako:

— Tai kaip? Vėl pabrango? Sudėti parodai.

— Tai tiesa, tik žvilgsnio pasotinimui. Kaip aukšto lygio menas.

— Na, jei užsiminei apie meną, sakyk, brolau, esi lyg ir rašeiva, tikriausiai žinai, kur galima būtų nusipirkti lietuvių teptorių paveikslų.

— Kokio pobūdžio?

Kornelijus išplečia akis:

— Nejuokauk, vyre. Aš rimtai šneku. Man jokių pobūdžių nereikia. Noriu gražių lietuviškų vaizdų. Pats žinai — pamiškėj sodyba, šulinys su svirtimi, arba ežeriotas su meldais, rugių laukas. Kaip mūsų tėviškėje. Pats žinai, ko širdis trokšta.

— Iš kur pas tave tokie gražūs troškimai?

— Permodeliavau savo lūšną. Paverčiau prabangia pilimi. Nauji baldai. Žalias karpetas. Žalsvos užuolaidos. Tik sienos dar nejaukiai plikos. Trūksta joms lietuviško meno.

Ką gi, labai džiugu sutikti žmogų, kuriam rūpi lietuvių dailė. Gaila, kad Los Angeles apylinkėje nėra jokios pastovesnės lietuvių meno galerijos. Paprasčiausiai — neturėjome ir neturime. Todėl sakau Kepsniui:

— Reikės palaukti iki sekančios Lietuvos Dienos. Tada rengiamos mūsų dailininkų parodos.

— O kada? Atitokau nuo savųjų. Nežinau.

— Viena bus birželio viduryje, o kita rugsėjo pabaigoje. Viena rengia klebonas, o kita — Bendruomenė. Dabar yra balandis... Teliko tik...

— Taip ilgiai nelauksiu. — užsirūstina Kepsnys. — Paveikslai man reikalingi dabar. Graudu žiūrėti į nuogutėles sienas.

Atkelta iš 10 psl.

Dail. Jurgis Juodis su savo 50 paveikslų reprodukcijų leidiniu "Tautos keliu" atėjo kaip meno sukilėlis, griauantis plačiai nuglostytus, išpuoselėtus meninių formų išraiškos būdus. Tai negali patikti persisunkusiems internacionalizmu. Lietuvių tauta yra savita ir jos menas privalo būti savitas, skirtingas nuo kitų. J. Juodis tvirtai žengia, kovoja kurdamas lietuvišką tematiką. Jis pasirenka lietuvišką visumą, kartais kraštutiniškai ją traktuodamas ir jos laikosi aitrai karšta meile, užsidegimu.

Esmėje nėra "lietuviškų" spalvų, žinomas spalvas naudoja visas pasaulis. Tų spalvų deriniai, jų panaudojimai duoda "lietuviškumą", taip, kaip lotyniškais raidėmis rašomi lietuviški žodžiai.

Jei lietuvių dailininko paveikslas tau "kalba lietuviškai", reiškia užmegztas deramas ryšys su tauta. J. Juodžio paveikslai "kalba lietuviškai" Kokios rūšies toji kalba, kokią visuomenės dalį ji pasiekia, parodys ateitis, kai meno vertintojai panagrinės jo kūrybą iš tolimesnės perspektyvos.

Algirdas Gustaitis

Nejauku. Turiu ką nors surasti.

— Pasidairyk telefono knygoje. Galiu duoti kelias vietinių lietuvių dailininkų pavardes Yra neblogų meistrų. Paskambink. Gal turi ką nors pardavimui.

Netikinu Kornelijaus Kepsnio. Jis vyras staigus. Abėjingai mosteli ranka ir stumia vežimėlį daržovių pusėn. Išsiskiriame.

Po kelių savaitių vėl susiduriame toje pačioje maisto krautuvėje. Mat, Alfa Betoje kainos pigiausios.

Kornelijus rūpestingai renkasi pomidorus.

— Minkšti kaip kleckai. Netikę. O brangumėlis!

— Tikriausiai nudažyti meksikiečių dažais. Ar galima klustelti — kaip susitvarkai su paveikslais?

Iš karto pataisau Kepsnio nuotaiką. Jis nušvinta, lyg iš krosnies ištrauktas kalakutas.

— Vyriškai susitvarkiau, nesiterliodamas. Aną šeštadienį nuvažiauvau į didžiulę rėmų parduotuvę Aaron Bros. O ten paveikslų ištisi plotai. Dargi išpardavimas. Perki rėmus — paveikslą duoda dykai. Ir nemaža. Tik rinkis. Išsirinkau, berods, pačius dailiausius. Atvažiuok, pamatysi. Dabar pas mane kaip Čiurlionio galerijoje.

Smalsumo deginamas sekančią dieną aplankau Kornelijaus Kepsnio gyvenvietę. Nuvežu "Badvaizerio" šešetuką. Žinau, kad mėgsta alų.

Namas tikrai ispūdingas. Mūsų parapijinė spauda šitokias buveine vadina šauniomis rezidencijomis. Kieme egzotiška augmenija. Gėlynai. Vazonai. Platūs balti laiptai į terasą. Vidui tvarka ir švara kaip šventovėje. Baldai blizgėte blizga. Krištolas žėri stiklinėje indaujoje. Visokie dekoratyvūs daikteliai raibsta akyse.

O paveikslai? Matau kelis kabančius svetainėje. Tai savotiškos gamtos parodijos. Ir iš jų sklinda palaimingas blizgesys. Viename — kalnuotoje dykumoje rėkia oranžinis saulėtekis. Kitame — saulėlydis, lyg raudonas peilis, skrodžia Pacifiko įlanką. Iš abiejų vaizdų trenkia aitrių spalvų perteklius.

Žiūriu apstulbęs.

— Matau, kad patinka, — šypsosi Kepsnys, lupdamas nuo skardinės kamštuką.

— Nieko sau... nieko, — murmu pamosėje. — Turi labai liepsningą skonį.

— Ir kaimynas Džo panašiai pasakė... Lots of fire.

— Bet, kiek atsimenu, anądien ieškojai taikių lietuviškų gamtovaizdžių. O čia gi visai kita opera.

— Ieškojau, kaip nieškosiu. Neturi velniai. Rėmų parduotuvėje apie lietuvių dailę niekas nieko nežino. Viena pardavėja galvojo, kad Lietuva yra jau seniai išnykęs Azijos kraštas. Čia, kaip matai, šituose rėmuose yra pakankamai lietuviškų spalvų: geltona, raudona...

— Spalvos kaip spalvos. Bet palmės, dykuma, kalnynai. Lietuvoje kalnų nebuvo. Kelios kalvos — tai viskas.

— Kalnai man nekliudo. Tegu sau riogso. Neseniai skaičiau "Drauge" vieno dailininko pasakymą: Kalnai — tai mano dabartinio gyvenimo simboliai. Ir aš taip manau.

— Kodėl, būtent, kalvos simbolizuoja tavo gyvenimą?

— Ne kalvos, o kalnai. Esi rašeiva ir turėtumei suvokti. Prabangią rezidenciją išlaikant kasdien atsiranda įvairių kalnuotų rūpesčių. Taksus mokėk, valyk, taisyk, žolę nupjauk, gėleles apeik. Anądien kažkoks vaikėzas iškūlė terasos stiklą. Netikėtas nuostolis. Gyvename nelengvus laikus.

Taip, begirkšnodami alų, nuo auksu tvaskančių simboliškų vargo viršūnių palengva nuriedame į šaunios rezidencijos išlaikymo blizgančią jūrą, paženklinatą kruvinu saulėlydžiu. Mūsų pašnekėsėje Kornelijaus Kepsnio išgytoji dailė įgauna tvirtą gyvenimišką pagrindą. Destis, reikalui esant (kai nėra savos meno galerijos) galima dorai prisitaikyti ir prie egzotiškų peizažų. jei, pirkdamas rėmus, gauni juos veltui. O rėmai, šiaip ar taip, yra dekoratyvus naudingas daiktas.

Pr. Visvydas

K N Y G O S

ATSIMINIMAI IR ISTORIJA

1979 m. iš spaudos išėjo nepriklausomos Lietuvos prekybos laivyno jūrų kapitono Broniaus Krikštopaičio atsiminimų knyga "Jūrų keliais". Ją iš dalies galima pavadinti ir to laivyno istorija, mat, autorius ton knygon sudėjo daug istorinės medžiagos, išlikusios jo atmintyje net 40 metų po to, kai Lietuva buvo sovietų okupuota, mūsų laivynas likviduotas ir autorius atsidūręs "ant kranto", vėliau išėjimo.

Knygoje sklandžia kalba, lengvu stiliumi aprašoma nedrąsūs žingsniai į jūrą, jūrininkų paruošimas Suomijos Navigacijos Institute (kurį baigė autorius), plaukiojimas suomių mokomaisiais laivais po plačiuosius vandenius, Lietuvos prekybos laivyno steigimas ir jo augimas, jūrinė prekyba, lankymasis svetimuose uostuose ir pas ten gyvenusius lietuvius. Knygoje minimas Klaipėdos netekimas, daug kitų momentų iš jauno Lietuvos prekybos laivyno ir jo jūrininkų gyvenimo iki laivo "Kauzas" torpedavimo (tai padarė vokiečių povandeninis laivas U57 Šiaurės jūroje, kai Krikštopaitis buvo to laivo kapitonu). Bendrai, knygoje yra labai daug medžiagos iš mūsų jūrinio gyvenimo, tiek apie jūrininkus, tiek apie laivus nuo pradžios iki galo. Dėlto knyga "Jūrų keliais" bus labai naudinga ypač tiems, kurie dabar ar vėliau ieškos istorinės medžiagos apie nepriklausomos Lietuvos laivyną ir jūrininkus.

Knyga įdomi savo turiniu, labai lengvai skaitoma, nes vieno įvykio pabaiga rišasi su kito pradžia ir taip per visą knygą tęsiasi įdomūs patyrisio jūrų kapitono pasakojimai, kuriuos galima pavadinti gero pasiskaitymo knyga, o taip pat istorija ir net dokumentu. Knyga yra juo vertingesnė dar ir dėl to, kad tai pirmoji tokios rūšies, parašyta lietuvių jūrininko, mūsų literatūroje. (vb.)

Br. Krikštopaitis, Jūrų keliais. Išleido autorius. Kaina 10 dol. Gaunama LD žurnalo administracijoje, pas autorių ir pas knygų platintojus.

Vliko pirm. dr. K. Bobelis daro veiklos pranešimą Toronte 1980 m. gruodžio 13-14 d. d. seime.

VLIK president Dr. K. Bobelis presents an overview of the organization's work, December 13-14, in Toronto, Canada.

Prei. J. Balkunas, Tautos Fondo garbės pirmininkas Vliko seime kalba apie T.F. veiklą.

Msgr. J. Balkunas, honorary president of the National Fund, speaks at the VLIK convention.

Vliko seimą Toronte sveikina: iš kairės A. Firavičius, Kanados T.F. pirm., dr. D. Krivickas, dr. K. Šidlauskas, Alto pirm

The VLIK convention in Toronto is greeted by, from the left, A. Firavičius, president of the Canadian National Fund, Dr. D. Krivickas, and Dr. K. Sidlauskas, president of the Lithuanian-American Council.

Nuotraukos iš Vliko seimo Toronte, Kanadoje

Vliko seimo Toronte rengimo komitetas, iš kairės: inž. H. Lapas, dr. A. Pacevičius, Vliko pirm. dr. K. Bobelis ir A. Firavičius, Kanados T. F. pirmininkas.

The organizing committee of the VLIK convention in Toronto. From left: Engineer H. Lapas, Dr. A. Pacevicius, VLIK President Dr. K. Bobelis, and A. Firavicius, president of the Canadian National Fund.

Vliko seimo Toronte prezidiumas, iš kairės: Pranevičius, Augaitis, Bartkus, Jakubickas ir Varanka.

The VLIK convention presidium in Toronto. From left, K. Pranevicius, Augaitis, Bartkus, Jakubickas and Varanka.

Vliko pirm. dr. K. Bobelis su atstovais iš kitų kraštų: Venskuvienė iš Prancūzijos ir Juras iš Anglijos.

VLIK president with representatives from other lands. From the left, Dr. K. Bobelis, Mrs. Venskus, France, and Z. Juras, England.

Vliko seimą sveikina (iš kairės): L. Beržinytė, K. L. J. S-gos pirm., adv. J. Kuraitė, K. L. B. Krašto valdybos pirm., ir R. Jonaitienė, K. L. B. Toronto apylinkės pirm.

Participants at the VLIK convention. From the left: L. Berzinis, president of the Canadian Lithuanian Youth Organization, Attorney J. Kuras, chairman of the Canadian Lithuanian Community Council, and R. Jonaitis, president of the Canadian Lithuanian Community Toronto Section.

Visos Vliko seimo nuotraukos S. Dabkaus

Dar dėl dail. Jono Tričio...

1980 m. lapkričio mėn. "Lietuvių Dienose", supažindindama skaitytojus su dail. J. Tričiu ir jo kūryba, nepaminėjau pačio svarbiausio, kad dail. Tričiui meno mokyklos "Art Instruction, Inc." baigimo diplomas buvo įteiktas 1968 m. kovo mėn. 20 d.

Dail. J. Tričiui pirmoji premija už jo kūrinių "Stuffed Toys" buvo paskirta jo mokyklos "Art Instruction Inc." metiniame konkurse 1960 m., bet ne All-Illinois Society of Fine Arts, Inc. parodoje, kaip manoma buvo parašyta.

Nuo šių metų pradžios dailininkas žada atsidėti vien tik savo kūrybiniam darbui ir netolimoje ateityje suruošti keletą parodų.

Birutė Kemežaitė

NAUJOS KNYGOS

Juozas Kapačinskas, Spaudos baruose. Atsiminimai. 1979. Lietuvių Literatūros Draugijos leidinys, Chicago, Ill. Kaina nepažymėta.

Tai per 200 puslapių knyga, kurioje aprašoma lietuvių spauda bei jos bendradarbiai Chicagoje po 2-trojo Pasaulinio karo, užgriebiant ir ankstyvesnę spaudą Amerikoje.

Aprašyta iš autoriaus asmeninių pergyvenimų bei darbų perspektyvos, —nuoširdus, įžvalgus jo patirties vaizdas. Tai trečioji J. Kapačinsko knyga; pirmosios dvi buvo: Siaubingos dienos ir

Išėjio dalia, susilaukusios gero pasisekimo skaitytojuose. (A. R.)

Gautos knygos paminėti

Anatolijus Kairys, Vyskupo sodas ir Kryžkelė, dvi dramos. 144 psl. Kaina \$6. Išleido Lietuvių Literatūros Bičiuliai, Chicago, Ill. Gaunama 3001 W. 59th St., Chicago, Ill. ir "Lietuvių Dienų" knygyne bei pas platintojus.

Rytų Lietuva. Suredagavo Algirdas M. Budreckas. 628 pusl. Kietais viršeliais, kaina nepažymėta. Išleido Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjunga. Gaunama pas Eugeniją Bulotienę, 415 Golden Gate W. Ave., Detroit, MI 48203

1981 m. Kanados Lietuvių Kalendorius. Išleido Prisikėlimo Parapijos Ekonominė Sekcija. Paruošė Stasys Prakapas. 184 pusl. Kaina nepažymėta. LD gavo keletą egz. pardavimui po \$4.

"ŠIRDIS IŠ GRANITO"

Romaldas Spalis — Romanas

Tai prieš paskutinis romanas iš "Vienos Kartos istorijos ciklo." Beliko parašyti paskutinis romanas "Aukšinio saulėlydžio gundymai." "Širdis iš granito" romaną išleido Vilties Draugijos Leidykla, 1979 m. 379 psl. Kaina \$10.00. Knygos išleidimo mecenaitai: Pulk. leit. Donatas ir Dr. Gina A. Skučai. Gaunama pas knygų platintojus.

DAINAVOS ANSAMBLIO PASIRODYMAI

Po sėkmingų pastatymų Chicagoje ir Clevelande "Dainava" su "Čičinsko" veikalu 1980 metų lapkričio 29 dieną nuvyko į Torontą Kanadoje.

"Dainavą" pakvietė Prisikėlimo parapija į didžiulę Central Tech. mokyklos salę, kur telpa 1200 žiūrovų.

"Čičinsko" libretą parašė Anatolijus Kairys, o kompoziciją — Aloyzas Jurgutis. Solistais buvo Rimas Strimaitis, Margarita Momkienė, Valentinas Liorentas, Roma Mastienė, Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė, Vytautas Paulionis, Nelia Paulauskaitė, Vytautas Radys, Julita Šermukšnytė-Burgess, Julius Savrimas ir Bronius Jančys.

Visuose trijuose miestuose "Dainavos" spektakliai turėjo didelį pasisekimą.

Nerija Linkevičiūtė ir Bernardas Prapuolenis Venezueloje

Praėjusį lapkričio mėnesį koncertavo Venezueloje čikagiečiai Nerija Linkevičiūtė ir Bernardas Prapuolenis.

Judviejų koncertas įvyko specialiai ta proga ruoštame bal'uje, į kurį suėjo per dviejų šimtų tautiečių. Programą sudarė lengvo pobūdžio, baliui skirta, lietuviška muzika. Sekė lietuviška vakarienė ir šokių muzika, išlaikiusi dalyvius salėje beveik iki aušros.

Iš šiaurės atvykę dainininkai buvo baliaus priežastis ir centras, publika juos sutiko labai plojimais.

Solistų kelionę suruošė P.L. Beudruomenė, balių parengė Venezuelos Lietuvių Bendruomenės Caracas Apylinkės Valdyba.

Viršuje —

Dainavos Meno Ansamblio pirm. A. Smilga dėkoja Clevelando lietuviams už suruoštą priėmimą ir globą Dainavos Ansamblio.

Iš kairės: sol. M. Momkienė, dirigentas A. Jurgutis, sol. R. Mastienė, pirm. A. Smilga ir komp. A. Mikulskis.

Apačioje —

Dainavos Meno Ansamblis Clevelande pastatė muzikinį veikalą — operą "Čičinskas"; libretas A. Kairio, muzika A. Jurgučio. — Nuotraukoje I-mas vaiksma — Čičinsko dvare.

Foto V. Bacevičius

Top —

The Dainava Ensemble's chairman A. Smilga thanks the Lithuanians of Cleveland for their support and the reception which they hosted. From the left: soloist M. Monkas, conductor A. Jurgutis, soloist R. Mastis, chairman A. Smilga, and composer A. Mikulskis.

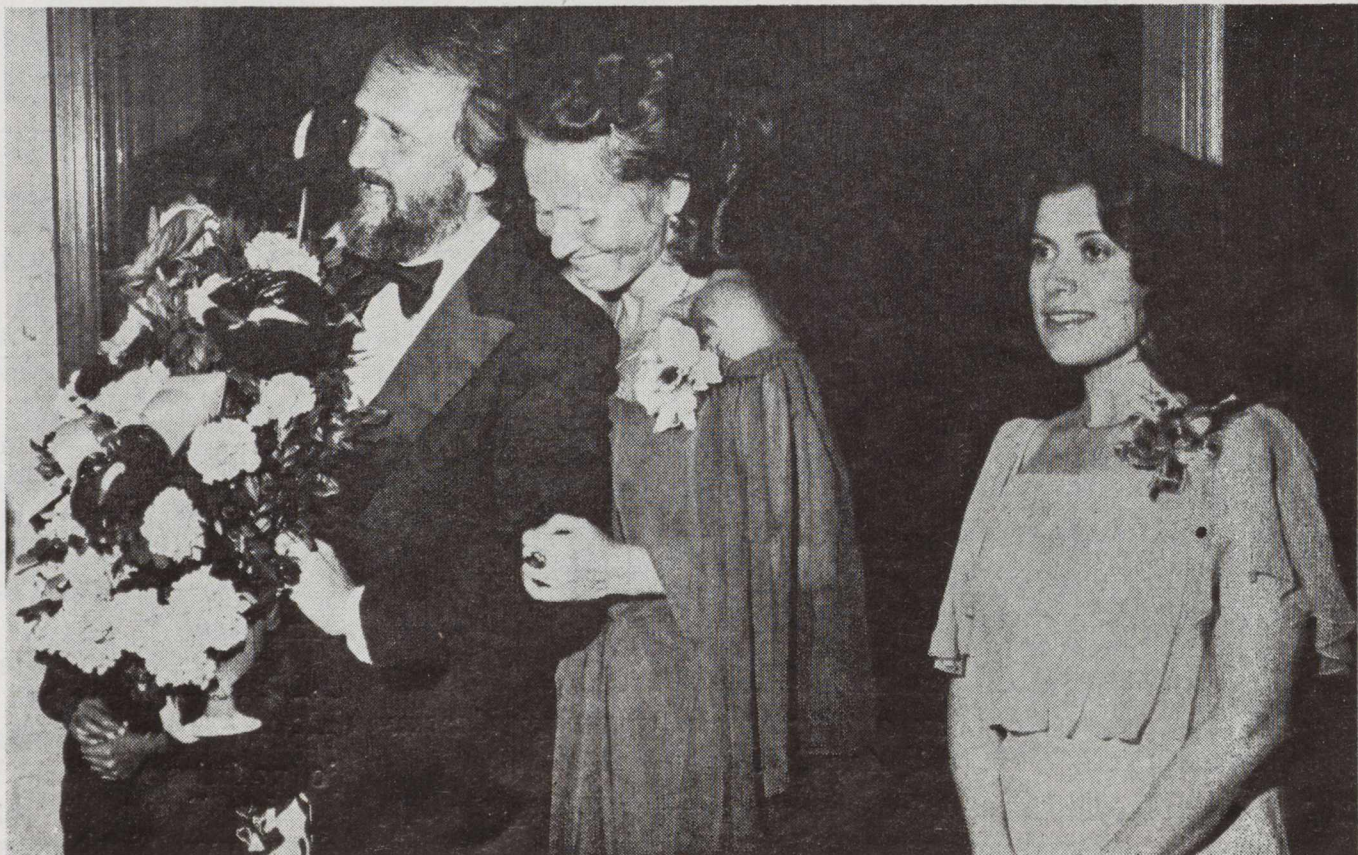
Bottom —

The Dainava Ensemble in Cleveland performing the first act of the opera Cicinskas, music by A. Jurgutis, libretto by A. Kairys.

Solistai Bernardas Prapuolenis, Nerija Linkevičiūtė ir vietinė pianistė-akompaniatorė Madalid Lamazares su Caracas Ap. valdybos prisegtomis orchidėjomis ir Venezuelos lietuvių Gedimino Orento dovanotomis gėlėmis, po koncerto, įvykusio Caracas mieste, Venezueloje.

Nuotrauka Kvedaro

Soloists Bernardas Prapuolenis, Nerija Linkevičius and local accompanist Madalid Lamazares with flowers and orchids presented by the Caracas Lithuanian community and Gediminas Orentas following a concert in Caracas, Venezuela.

ENGLISH SECTION

In Celebration of the Classical Personality

by KARILE BALTRUSAITIS

In Los Angeles, California, as in many other cities across the nation, 1980, the 200th year since the death of Kristijonas Donelaitis witnessed many tributes. On this particular September evening, a group of Lithuanian scholars and literary figures participated in a symposium in which the main facets of Donelaitis's personality and accomplishments were presented. But who, one may ask, was this man and what is the scope of his significance that he is remembered still after two centuries?

To someone who is far removed in space and time from the kind of milieu in which Donelaitis lived and created, his importance comes into focus if a brief overview of his life is made.

Kristijonas Donelaitis (signed himself Christian Donalitus) was born on January 1, 1714 in Lazdyneliai, a district of Gumbines, known to Lithuanians as Mazoji Lietuva (Lithuania Minor). This area, inhabited by Lithuanians from early times, was heavily colonized by Germans along with Austrians, Swiss and French, who quickly became the upper class, forcing the indigenous population to serfdom.

At the age of 17, Donelaitis left home to study in Königsberg, then a cultural and administrative center of East Prussia. From 1731-36 he attended the cathedral school and from 1736-40 the university where he studied theology in preparation for the Lutheran ministry. Pietism, teaching industriousness, abstention from vain entertainment and asceticism deeply affected Donelaitis's character. When he returned home to pastoral duties, he urged his people to nurture their Lithuanian tradition and to preserve their customs and dress.

He began to write. His Lithuanian works consist of six fables and a poem "Metai" (The Seasons) in which the real core of his character and convictions is revealed. Totalling 2997 hexameters, "The Seasons" depicts the natural setting of Lithuania Minor, its people, their work and their customs. The poem forms a realistic portrayal of Lithuanian peasant life in the 18th Century as it was affected by colonization. These upper class citizens are not portrayed sympathetically—they were considered degenerates by the villagers and by Donelaitis himself. He took a clear stand in the social, ethnic and moral class between the immigrant colonists and the old Lithuanian inhabitants. In fact, his entire conception of nature differed radically from his contemporaries of the Age of Enlightenment; the

peasants he portrayed were not sentimentalized stereotypes, but were drawn realistically with their labors, experiences, cares and "primitive" mentality.

Last, but not least, Donelaitis stands apart from other writers in that he employed the classical hexameter before any European writer of the age. His poetic achievements have been recognized and translated into German, Latvian, Polish, Russian, Czech, Belorussian, Georgian, Hungarian and most recently (1967) into English. It may be mentioned that poetry was not his sole avocation. In his spare time, Donelaitis attempted musical composition as well. He also fashioned thermometers and barometers and even constructed himself a piano and a clavichord.

Although this is but a brief biographical profile, it strongly suggests that social forces played a dominant role in shaping Donelaitis's literary perspective. His calling to the ministry and tending to spiritual needs of the people was enhanced by the calling to tend to national and social needs as well. These two concerns combine to produce the forceful yet sensitive dimension which is prevalent in all his works.

Because Donelaitis emphasized the positive, because he pointed to the good of his people, because he urged his parishioners to seek out what was good in their oppressors and to incorporate those qualities in their own lives without sacrificing their own identity, his ideas are as applicable today as they were 200 years ago. But then again, is not the timelessness and applicability a common feature of every classical personality?

Excerpts from THE SEASONS

by KRISTIJONAS DONELAITIS
[Translated by Nadas Rastenis]

Besides being a teacher, cantor, and pastor, Donelaitis managed a productive farm which forced his interaction with the landed gentry who were mostly German and other nationalities. Although others in his position might have had difficulty in resisting identification with the landlords and collusion in the exploitation of the peasants, Donelaitis not only maintained a distant perspective, as though just a spectator, but obviously disapproved of their self-indulgence, greed and injustice. He underscored the generosity of the peasant folk in tales of defiance of the master:

Take Diksas, that sluggard, displaying
city airs;
Attired in foppish clothes, he treads the
village streets,
And struts among the boors like some
rare demigod.
But when at times we chance to hear him
speak his mind,
Then e'en a simple boor must spit to hide
a blush;
And all the more when he proceeds to
scorn the Lord—
And with each utterance displays his
ignorance.

But now take Krizas, that bast-shod
submissive soul,
Clad in an awkward garb of homespun
fashioning:
In his small cottage, he sings like a night-
ingale,
When he wholeheartedly gives praise to
the Lord God.

Furthermore, he argued that all men had the same beginnings, despite the shrouding:

Here you, O futile man, must learn to
be content.
Although you oftentimes subsist on
scanty meals,
Mark how the songsters fare: one gnaws
a slimy worm,
Another, lacking grain, chews a be-
weathered weed.
Arriving here each year to visit us, they
too
Find bleak and barren fields, with naught
on which to live;
And yet they never make the slightest of
complaints.
To you, O man, the Lord has given more
than much,
And yet you grumble if at times your
meals are lean,
Or solid food is scarce, or if your soup is
thin.

And surely, Donelaitis noted, the frequent illnesses of the gentry were due to their lack of participation in the natural, organic lifestyle that the peasant engaged in:

'The boorish women wrap their dolls in
swaddling rags
And stick them in the crib, down in the
corners dark.
Of course, you know full well how boors
bring up their young.
The ladies of high birth have their dolls
drest in silk
To lay to sleep in lace and satin
featherbeds;
But even their nice dolls, when their pink
tummies ache,
Blurt, blabber, belch and brawl, like our
own boorish tots.
And so 'tis ev'rywhere, while babes grow
in this world,
Sweet smiles and bitter tears remain their
foremost trade.
No one as yet grew up just smiling all the
while,
And no one left his crib without shedding
a tear.'

Though the peasants, in Donelaitis's mind, were as good as, if not better than, the foreign landlords, he nevertheless felt they occasionally needed coaxing, reminding, or scolding to persevere in the industrious and uprighteous Lithuanian heritage. Sometimes Donelaitis resorted to graphic depictions of the travesty of emulation and sometimes he took to individious comparisons to spur on his beloved folk:

"But you, good neighbors, men of home
and family—
You, stalwart breadwinners with sweet
and gentle wives—
We need not be ashamed of irksome
farming work:
The pitching of manure, the digging in
the soil.

The First Folk, too, when they lost their solemnity,
Only through drudgery could seethe their dinner pot.
The Lord did not intend that the remiss should eat;
The loafers and truants are never welcome here.
Before a hungry mouth may taste a tempting meal,
The body must work hard to earn the privilege.

"Yes," Prickus continued, "that is the honest truth.
I, as the chief commune, have traveled far and wide;
Have well observed how our unthoughtful women act,
When in the wintertime they congregate to spin.
I found that some of them are not a bit ashamed
When their old spinning wheels will barely turn around.
Instead of spinning, they relate so many tales,
That their lax hands forget the fibre must be pulled,
And their feet neglect to turn the spinning wheel.
As thus they chatter, smirk and giggle senselessly,
The winter fades away, the smiling spring appears,
And finds neither the spinning nor the weaving done.
Jeke jumps to make warps, Pime proceeds to weave;
But what's there to weave, when the spinning is not done?
And so the family must go without a thread;
The men must wear again the same old patched-up pants,
The children must play in the village streets thradbare.

A revolutionary, however, Donelaitis was not. Frequently he wrote to convince the "boors" to accept their fate, for the Lord has given them special human privileges, and to find satisfaction and pride in the arduous peasant life. . .

"We meek Lithuanians, we bast-shod submissive souls,
With lords and their valets may never well compare;
But neither do we suffer their strange maladies.
Lo, in their urban halls they moan and groan so much,
That oft they come to us in search of health and rest.
There, in the city, one is laid up with his gout;
Another's aches and pains require a doctor's aid.
Why do these countless ills torment the luckless rich?
Why does untimely death so often strike them down?
It is because they scorn the fruitful work of boors,
Lead sinful lives, loaf, sleep too long and eat too much.

But here we simple boors, held by the lords as knaves,
Fed on unwinnowed bread and pallid buttermilk,
Work on the quick each day, as simple folk must do;
And if at times we taste a little bit of meat,
Or have a piece of ham, or a dish of warm soup,
Then all the better we perform our daily work."

Donelaitis often tried to convince the peasant lot to think better of themselves, for dandy appearances could not conceal the "ignorant" faithlessness of the landlords:

"Just hear my kindly brother what befell poor me:
For almost fifty years I have maintained this house,
And handled all details of food and cookery;
I've pleased the noble lords and the hardworking boors;
But I could never please the everhungry help.
My thrift increases as I seethe the dinner pot,
But when I dish the meats, I pass it in large chunks.
And then, no wonder, when the tribute must be paid.
I cannot meet it; so my chief denounces me
And in a beastly rage, he boxes my poor ears.
And I'm not better off when the impost is due.

And, finally, the Lithuanian women were not beyond his reproof:

Said Paikzentis, the hand of learned Bleberis,
"My friend, think not that just our elegant young men
At banquets with young girls skip foolishly around
And drink to such excess, that e'en the rustics blush;
Of late the rugged boors engage in these things too.
Some folks think all is grace that the rich men admire,
And that all things are wise that they ablabbing say.
Many vain lordlings sturt around with chests thrust out,
Gorge costly caviar and gulp imported frogs,
And then, much overfed and overfilled with wine,
At cards in turn relieve each other of their cash.
The boors now having learned from them the gambling tricks
But grin when Krizas swindles Krizas in the game."

As Selmas so complained, the overseer yelled out:
"Why do you dawdle, boys? The down-pour's coming on,
And columns of the sun are looming o'er the clouds.

Plauciunas worries you? Leave him alone to rot!
Let's gather while we may the products of the soil.
The fields have ripened now; the summer soon will end.
From the beweathered pods the grain is falling out.
Is not it a grave sin to spurn God's blessed gifts,
For which each one of you have worked so fervently?
Say, is not it a sin to waste the precious grain?
How will we get along without the beans and peas,
hen in the winter time we'll want to cook
The birds have gobbled up our spring crops on the straw,
And what is left, the pigs are claiming as their share.
Thus, having loafed away our hash and oatmeal pap,
Of barley groats we'll hardly have enough to taste.
Have I not oft told you to reap the crops in time?
But you like deaf have failed to heed my sound advice,
So now our oatmeal pap and our mixed mass is gone.
Alas! How shall we do the summer feudal tasks,
And how will we cut chaff when the cold winter comes?
With empty mouths we will perform our daily work,
And to our cattle, starved because of lack of feed,
All we will have to offer will be hayless straw.
"And you good women folk, have you too gone astray?
Why don't you run along and gather your dried flax?
Aren't you ashamed when the industrious German wives,
Having threshed all their flax and laid it in the meads,
So sneeringly deride your wanton laziness?
O ye Lithuanian wives, do you not feel ashamed—
Do you not blush or flush—when zealous German wives,
With their superior work abash you constantly?
Yea; when the time has come to spin, what will you spin,
When your flax still remains bescattered in the fields?
O, what became of those bewhiskered times of old,
When our sweet women did not dress in German clothes,
And e'en could not pronounce the awkward German words!
But now 'tis not enough that they don German styles:
What's worse, they now attempt to speak in lisping French
And, babbling all the while, they fail to do their work.

... AND AN ARTIST BESIDES

The dislocations of the Second World War forced many Lithuanians, at the flowering of a chosen career, to restructure their lives upon their arrival in the United States. Frequently, they had to embark upon completely different courses of employment. Fortunately, many who had already espoused a love for the arts in Lithuania, continued in this avocation despite the hardships of fashioning another existence in the New World.

Mr. Viktoras Liaukus is a stirring example of this phenomenon. Having finished a five-year secondary educational program, he started work at the Lithuanian Ministry of Finance in 1922, where he remained until 1944. This employment was interrupted in 1941 when the Soviet occupant relieved him of his duties on two occasions. While he worked at the Ministry, Mr. Liaukus studied art for two years in the evenings, graduated from the Simanas Daukantas Teachers' College, and studied law at Vytautas the Great University.

After he fled to Germany near the close of the war, he earned a master-woodcarver's diploma and was the principal of a grammar school. He emigrated to the United States in 1949 where he resumed his studies, this time in engineering. After passing his civil service exams in 1958, he came to the Connecticut State Highway Department, Division of Design, as a senior engineering draftsman.

Mr. Liaukus retired in 1974 and since then, he and his wife Emilija have traveled extensively and spend their winters in Florida. Their two sons, Sigitas, an engineer, and Gediminas, a commercial artist, have both formed Lithuanian families. The five grandchildren, according

Viktoras Liaukus at his painting "Stylized Tulips."

Viktoras Liaukus prie savo paveikslo "Stilizuotos tulpės".

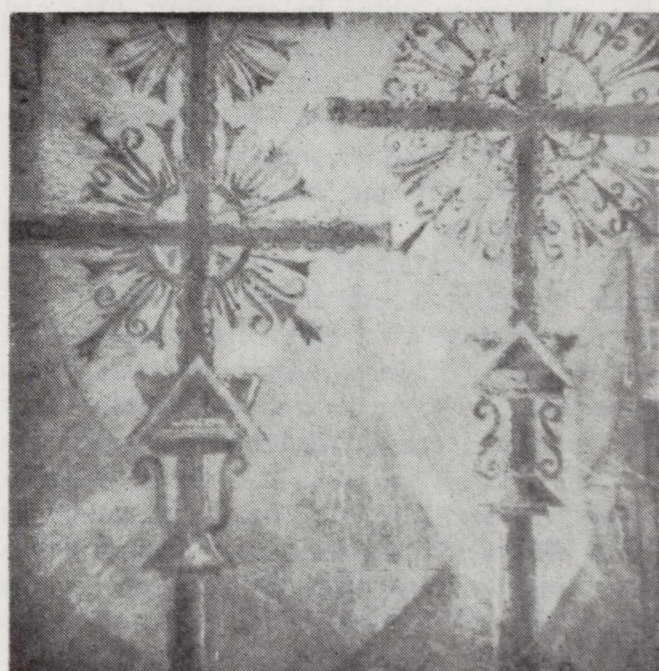
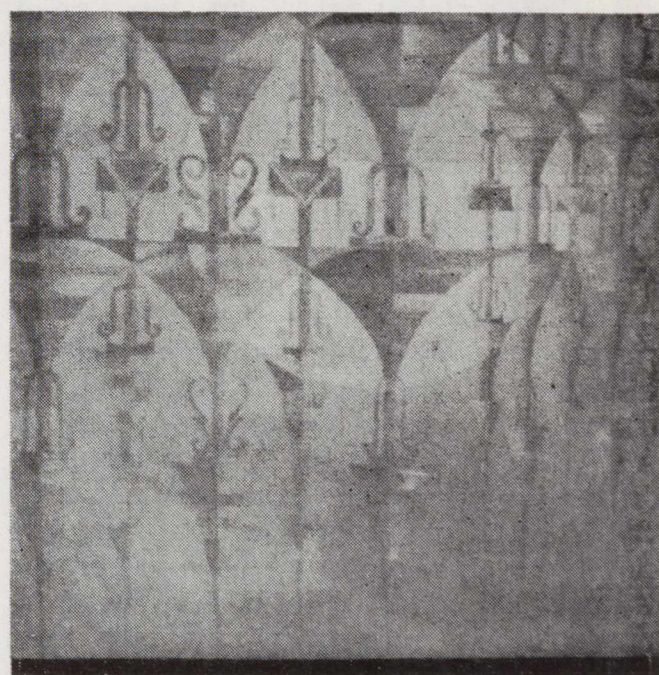
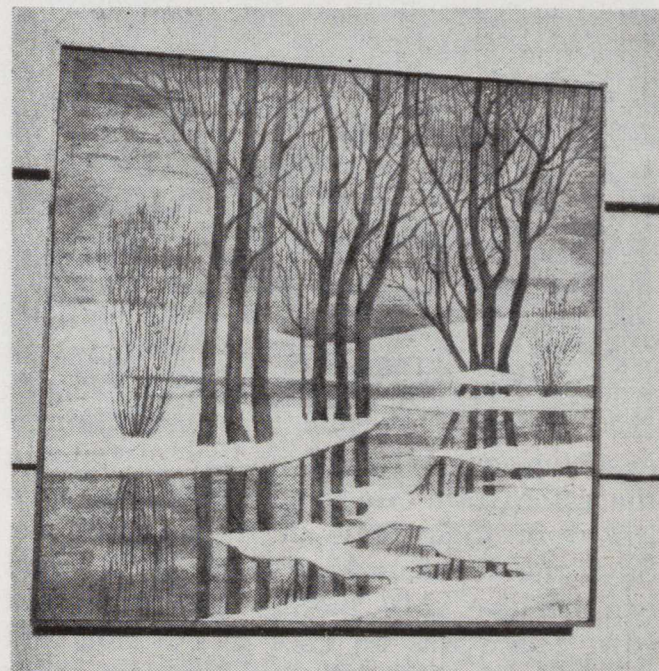
to Mr. Liaukus, speak, read, and write Lithuanian and participate in many Lithuanian youth activities.

Mr. Liaukus gives yearly exhibitions, mostly to students. He has presented three exhibitions at the University of Connecticut, where many Lithuanian students are enrolled, one at the International Art Exhibition in New York, and, in 1979, at Sacred Heart University. At present, he is preparing an exhibition for the Promenade Gallery at the Hartford Opera House. In addition to his woodcarvings, Viktoras Liaukus does watercolors and has translated several Lithuanian articles and poems into English for Dr. J. Todd of San Jose State University. She is preparing a book on amber and intends to include some of Mr. Liaukus' artwork. Mr. Liaukus is a member in good standing of the Association for the Advancement of Baltic Studies.

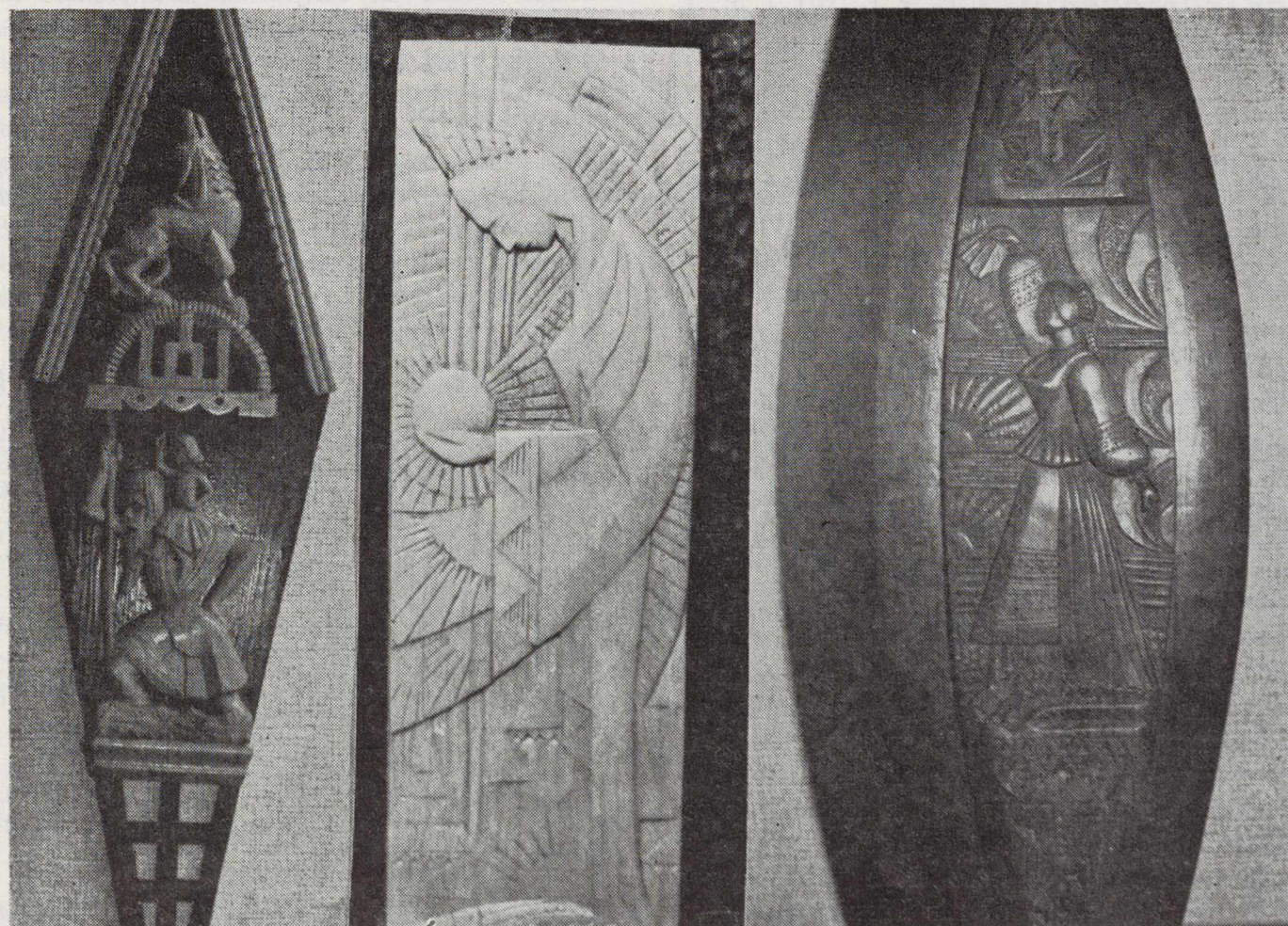
All of Viktoras Liaukus' carvings are original works with subjects taken from

Lithuanian folklore. He uses maple, cherry, and oak singly or in combination for contrast. Before starting a piece, he prepares several sketches to determine the design and the principal features to be emphasized. From the sketches, he makes a final drawing to serve as a guide for the carving itself. Carving a piece of wood takes about 50 or 60 hours of hard work.

However, in keeping with the variegated pattern of his mental life, Mr. Liaukus has a further surprise for his admirers: the concreteness of his carvings is offset by the abstractness of his watercolors.

The paintings of Viktoras Liaukus—from top to bottom: "The Coming of Spring," "Samo-gitijs," "Crosses-Detail."

Viktoras Liaukus drožiniai. — Iš kairės: Vilniaus herbas, koplytėlė; Saulėtekis ir —Labanakt, saulele, lempos detalė.

The woodcarvings of Viktoras Liaukus. From left: The Seal of Vilnius-Chapel; Sunrise; Goodnight Sun—detail of a lamp.

Lithuanian Writers in the West

by JOHN SKIRIUS

(Continued from Last Issue)

II DRAMA

□ Excerpts from four plays in the anthology, *Lithuanian Writers in the West*, show the influence of the theater of the absurd and of allegory on Lithuanian playwrights. In them, the hotel, the train, the grave, and the picnic become symbols of the predicament of the contemporary uprooted man.

In *Curriculum Vitae*, Anatolijus Kairys elaborates an allegory of the Lithuanian exile waiting in his perennial hotel room—waiting to return to his homeland, as if waiting for Godot. All the world's a hotel. In "The Train That Never Moves," by Antanas Skema, we see characters (the German couple, the Russian man and woman) representing different nationalities, different worldviews, and different expectations. All of them are waiting in the same train which goes nowhere, frustrated in their hope of returning home. Says the Russian Man: "My father had one beehive. My mother owned an old cow. There was no floor in our hut, and we had to drag water from two miles away. Here people live with lots of culture. But I still wanna go home." The German couple have plenty to eat, yet they are informed by another traveler of the death of their soldier son in battle. The tragedy enacted is that of World War II; there is historical allegory in Skema's play.

One character raises the level of the play so that the actors are made conscious of being on a stage, as if being held responsible for their actions; they are not just actors directed by a stage manager. Inga addresses herself to a Silent Man on the train that never moves: "For how many more years will we have to perform the same tragedy? This is what we want to know. The moon is shining, the train is ready, and we will start soon. You are the only mute actor in our play. Or—are you the stage manager? But the stage manager gives instructions. Perhaps you are only the spectator? But a spectator reacts." Another character, Papa Lang, insinuates that the Silent Man has no free will either: "It's very likely that he is acting to somebody's orders." The message, in the context of World War II, is apparent. Europe had become a theater of the absurd; men had abdicated their free will; the train, symbol of technological progress, was leading them nowhere.

The theater of the absurd is given a universal location in Kostas Ostrauskas's play, *The Gravediggers*. Two gravediggers converse while working in a cemetery, in a parody of Hamlet's soliloquy on death. Man's predicament of facing death is given a comical twist when a Young Woman, blonde and well-built, enters the gravesite nonchalantly, wearing slacks and a

Writer Anatolijus Kairys
Rašytojas Anatolijus Kairys

tight sweater. She is the traditional representative of the seductive woman as the devil's temptation:

GRAVEDIGGER I: What devil is this?

GRAVEDIGGER II: No devil—a woman in pants.

YOUNG WOMAN: How do you do?

GRAVEDIGGER II: I do, I do. What else is there to do?

The Young Woman succeeds in seducing him, taking him to the grave—"just like going to the altar." Not only is Shakespeare parodied; love and death are mocked in this inversion of situations.

Algirdas Landsbergis develops a tragic-comedy in *The Last Picnic* that uses as its setting a typical Sunday picnic of Lithuanian immigrants in America—complete with polka music, sausages, and lottery tickets. In a comical reversal of roles, it is the priest, the iconoclast in robes, who strikes at the "medieval survivals" being perpetrated by the King of the Picnic, Bartholomew; the priest strives to end the outmoded picnic tradition. The historic conflict between Church and State is satirized, while Bartholomew's motives in perpetuating the picnic are fathomed. A flashback reveals that he is seeking to recover the last greenpatch of his youth in Lithuania. He returns each year to the vicarious meadow of his Picnic with sausages and polkas: the past is his escape, the picnic his refuge from the here-and-now of uprootedness.

III PROSE FICTION

The selections of prose fiction in *Lithuanian Writers in the West* expose the entire gamut of social experiences among immigrants who have had to adjust to a new world and to come to terms with the old.

Let us begin with the epic exodus. Petronele Orintaite, in her work entitled "The Grave in the Field," gives a vivid description of the hurried flight from Lithuania in 1944, at the heels of the Soviet army. The narrator's father, at the age of 80, decides to stay behind, so that he may die on the homestead. Ten years later, the daughter in exile receives a letter explaining how he had died in the field during an air raid. In the second part, she contemplates her father's peasant values in an unforgettable portrait:

Father. Who was he? How did he walk his life's days? What image did he leave? An able plowman, a determined tiller of the clay soil. A firm harnesser of bays. A stubborn workhorse. A brow furrowed in anger, a chin grown thorny as a juniper [mowed by a razor only on holidays], a lean, rounded face, eyes deepset from earnest thoughts.

His role of tiller of the soil had hardened him, as though a thick rind of bark had covered his manly character, had impressed upon him the mark of unyielding resistance. He had faced an everlasting battle with nature's forces, with the misfortunes of serfdom—drought and hail; fire and crop failure; wars of tsars, kaisers, and others. At the same time he was molded by an inseparable love for his corner of the world. For the yard fenced with his own hands, for the shed put up by his own shoulders, for the homestead he created . . .

No one will save you from misfortune nor repay you for any wrong? Everyone will walk all over you, you dirty mole! Despised peasant!

That is how self-confidence is implanted in the man of the farm from his youngest days—hard like steel. Also loyalty to work. And it—cold and sloshy with mud, crawling with worms, fertile or depleted—it provides you with everything. The soil—handled by your oak-strong muscles, scattered by your hands, and warmed by your glance. Until from its overfull womb the earth germinates and gives birth to the harvest. That is how a bloody vow to your own land is fulfilled—a love relationship until death!

Finally, the daughter reconciles herself to the pain of abrupt and permanent separation from father and country. She takes a trip and visits father's gravesite in the field. A beautiful sketch of nature—"father's living room"—consoles her and uplifts the reader in an otherwise tragic tale.

Juozas Kralikauskas, in an excerpt from his novel, *A Light in the Window*, describes the thoughts of Domas Dainys as he awaits the reunion with his family after a long separation caused by the war. He ponders his situation while contemplating a sunset on the exotic American landscape:

Dainys watched the cliffs reflecting the last rays. He sensed something evanescent and menacing. The beyond was a black sea toward which time pushed one relentlessly. After half

of the days of one's lifetime had passed, it was sometimes uncomfortable to be alone when the sun set.

Always that faith that the future will be better, when and how would it be better? You could see clearly what had been: all of life until now had been just a constant waiting. Waiting, especially now in separation. Here you were just a stone when there was no one to whom you could utter a word.

The melancholy felt by the exiled Lithuanian is projected onto the landscape, which in turn reminds him of the remnants of another, almost extinct civilization—that of the American Indians who had once thrived in his new homeland. The distant empathy between two conquered tribes is poignant.

Writer Ale Ruta-Arbienė
Rašytoja Alė Rūta-Arbienė.

Marius Katiliskis captures in his story entitled **The Birds** the alienation of an aging, first-generation Lithuanian trapped in urban America: futilely he seeks to escape to a countryside environment reminiscent of his origins. The old man understood the bird talk in the old country better than he does the alien chatter in English of his grandchildren. During the last spring of his life, grandfather's nostalgia for fluttering birds and budding birches is so strong that he runs out of the house in his underwear, clinging to the one emaciated tree on the street, fulfilling his dream in a final rapture. With sympathy for his protagonist, the narrator assumes the perspective of the old man, thus exposing how his imagination ultimately succeeds in blotting out reality:

During these moments the city was dozing like a giant beast. No car, no plane, no train, not a factory whistle, not even a distant streetcar disturbed the deathly silence. And all the air smelled of budding birch trees, though only that one emaciated tree grew on the street.

The story of a more well-adjusted first-generation immigrants is told in "I sailed to Money and Good Fortune," an excerpt from the novel by Ale Ruta entitled **The Road to the Left**. Pranas recalls his decision to leave for America when still an

adolescent in Lithuania. In a flashback, he hears his mother's warning:

...Don't go, Prasuk! Live your life where God has destined you. Hardships are sprinkled along every road. Man has to carry his cross everywhere. Here in your own land, under your own sun, pushed around by your own kind...

Yet greater was the lure for Pranas of the success story of a neighbor—a Lithuanian-American who had made his money in the U.S.A. and returned to the old country to buy a prosperous farm.

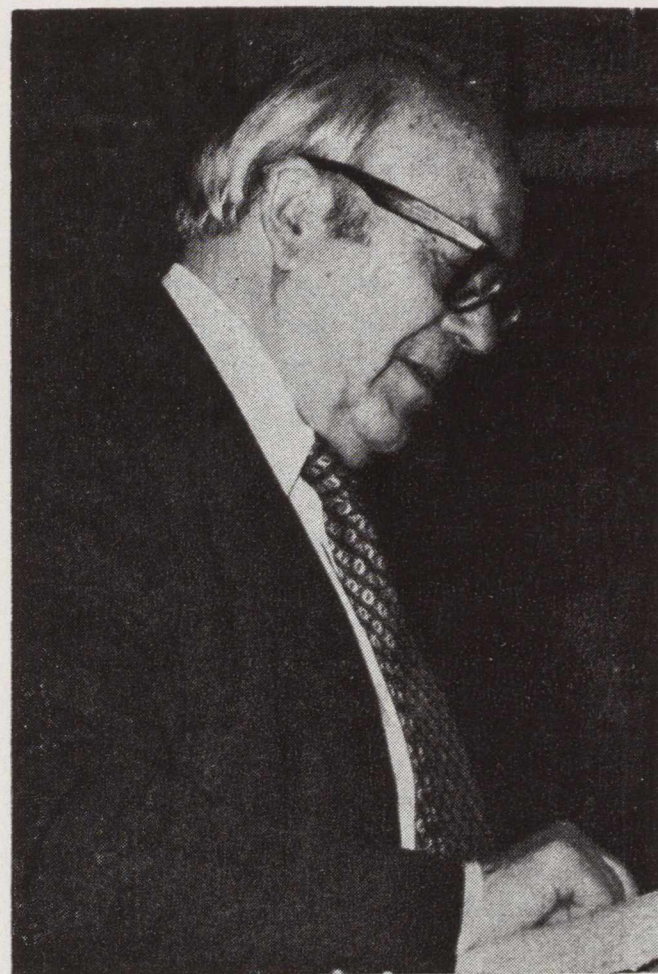
The American work ethic possesses Pranas, now a factory worker in the United States who helps run the farm of his wife's parents. Class differences and frictions surface in Pranas's relations with more educated people; the colloquial tone of his self-effacing yet resentful attitude lends color to the complex social tapestry. Pranas summarizes the poor immigrant's enthusiasm for the American dream, using the metaphor of a beautiful glass to describe his aspirations of becoming a prosperous farmer, the model of respectability in the Lithuania of his childhood:

The soil should be like a full glass, pleasant to the touch, beautiful, to show to everyone. The farm, likewise, should be like a glass: round, full, shining, and tempting. To keep it full and unbroken, brother, you have to think and work, night and day! A farm in Lithuania is maintained with the hands; here in America, by money, your head, and hands. Invest money and it will grow like a seed in the fields. Hands and head. Work, plan, think, expand, improve, and then you can live. Dainoryne is already a glass. Such a farm is rare in times like these. It's not like the neighbor's who palmed off America on me. They say the Russians took everything from him, and later he himself died from a bullet. That's why I love America! Here you can live! You work like a yoked ox, but you can live as a man.

The story of an enterprising, second-generation Lithuanian-American is told by Jurgis Jankus in **Under the Magnolia Blossoms**. Juozas Masalas exemplifies the immigrants' son whose parents' nostalgia for the old country and old times, is artificially yet firmly implanted in him. However, he is quick to realize the socioeconomic utility in appearing to assimilate: the sign for his business as undertaker reads "Masal" instead of "Masalas," so that he would be more readily accepted by his German-American neighbors.

Masalas values the Horatio Alger ethos of American free enterprise and tries to use it to pull himself out of the proletarian immigrants' rut:

You know, America is a big country, and the way to everything is open. When everybody talks that way, it seems easy to do. It's almost impossible to comprehend why millions live in poverty beside sewing machines, kill themselves next to presses, and suffocate in the mines. They could all, it seems, become millionaires. Why, no one prevents a single person from succeeding. But they don't suc-

Writer Jurgis Jankus
Rašytojas Jurgis Jankus.

ceed because they are people without heads; sheep and sluggards. They merely know how to walk the old beaten paths—factory, saloon, bed, factory, saloon, bed. And again the same thing, the same thing. Not for me! I wanted to jump out of the inherited circle, but when you try to jump, it doesn't work. Nobody needs an uneducated fellow. Someone once said 'If you have a good head, get an education. Then the millions will look for you themselves.'...

The successful businessman educated in the school of hard knocks, we know, can become obsessed with the competitive spirit and professional jealousies. So it is that Juozas Masalas takes a morbidly pecuniary interest in winning cadavers for his funeral parlor and will not greet a neighbor who sent her parents' dead bodies to a competitor! For its psychological penetration and social realism, Jankus's story of Masalas is a minor masterpiece.

In general, the anthology, **Lithuanian Writers in the West**, pays homage to the literary maturity of twentieth-century Lithuanian authors living abroad as well as giving insights into the many problems encountered by immigrants. The immigrant's experience often has universal implications: the pain of separation, nostalgia, uprootedness, and alienation surpass ethnic boundaries.

**Lithuanian Writers in the West—An Anthology*, Foreword by Michael Novak; Introduction by Rimvydas Silbajoris; edited by Alina Skrupskelis; Prints by M. Giedre Zumbakis. Chicago: Lithuanian Library Press and Loyola University Press, 1979.

This book is available from LD for \$20.00.

WHO'S WHO IN LITHUANIAN
LITERATURE ABROAD:
VYTAUTAS VOLERTAS

by JURGIS GLIAUDA

He is one of the specialists in the exact sciences.

Author-laureate Vytautas Volertas has a master's degree in electronics and systems engineering. He is an important RCA company executive and also a college professor of mathematics.

He is among the most active workers of Lithuanian society.

From his earliest years Vytautas Volertas was an active community worker. He was active in the Boy Scouts, the "Ateitis" movement, and Lithuanian community organizations. He also has been a chairman of the U.S. Lithuanian Community. He is a publicist of dynamic expression and absorbing thought.

A writer and a novelist, who takes his themes, plots and protagonists from raw life and belongs to all of us who love literature.

There is a relationship between people and the novelist—he belongs to the people, but in turn people belong to him in his process of creative observation and analysis. The novelist brings to a stop a portion of escaping time and converts it into a fixed object. Our existence and our way of living, which we do not always notice in the process itself, are within his grasp. This is the relation of an author to the "tortuous river of life" although life ought to be "graceful." "The conspiracy" will always be awake and there will be a "superior of hell" nearby. Life is a modern "speedway." Life is a limitless expanse never satiated by plots. These are the creative elements of our novelist.

The apex of his literary completeness is based on his four impressive novels: "The Tortuous River," "Life is Graceful," "The Conspiracy," and "The Superior of Hell." Shortly, his fifth novel, "The Speedway," will appear.

Vytautas Volertas first novel—"The Tortuous River"—appeared in 1963. That same year I reviewed this novel in a literary column of the newspaper *Draugas*. I was glad to find a vitality and fervor in his work. I called the mode of his writing—"a willingness to stay in the flames of his own theme."

He vigorously transformed a chronological narration into a drama of a few strikingly drawn characters. "The Tortuous River" has found its place on the literary map. Dialogues, complex situations, the vistas of work—everything was fresh, sparkling and persuasive.

In 1964 a second novel appeared, "The Life is Graceful." This mature volume penetrated into the moral problems of our society. The author did an inquiry into immigrant life. An animated and unusual plot revealed the dramatic nature of a seeming humdrum existence. When the sun shines, man cannot escape his own shadows.

His third novel, "The Conspiracy," was entered in the 17th novel competition of the daily newspaper *Draugas* and was

crowned with laurels. The novel had a new topical environment, yet unknown in our Lithuanian novels. It showed the mood of an American factory, where the idols of respect are profit snatching, production worries, and pragmatism. In my review in the literary column of *Draugas* I called the novel: "A pioneer of its genre in our literary world." The novel was pessimistic. People suffocate and are eradicated in the shadows of industry. The episodic method of description brought the book close to a classic tragedy. He disclosed a destruction of ideals. The book is full of prominent and sudden determinations.

The fourth novel, "The Superior of Hell," won one more prize in the novel competition held by the daily *Draugas*. The author fixed his eyes on the Lithuanian "kolkhoz," demonstrating his profound knowledge of a personally unexplored life style. He presents in this novel several tragic characters. It is a travelogue through the souls of people who live under the pressure of a political yoke.

Now we are waiting for his fifth novel, entitled "The Speedway," where the plot is taken from our modern social structure; and, we are also looking for the next one, which, so far, is in progress. Its plot involves our younger generation.

Vytautas Volertas, first of all, is an observer-analyst, an expert in spiritual problems, daringly presenting scenes unbiased toward his characters. Against a background of his dialogues and scenes there is the presence of elements of perpetual ethics and psychological truth.

That is the proof that our author knows life and feels its pulse in both calm and stormy hours.

His impressive manner of narration approaches impressionism, and is richly saturated by his personal and interesting vocabulary.

Vytautas Volertas is a writer, who already has given much to our literature. This fact promises an additional enrichment of our literature in the coming years.

TRIALS OF TERLECKAS, SASNAUSKAS AND STATKEVICIUS

Jail Terms and Psychiatric Treatment for Activists

The UPI, quoting Moscow dissident sources, reported on September 30, 1980, that **Antanas Terleckas** and **Julius Sasnauskas** were tried in Vilnius earlier in September and sentenced to jail terms and exile. According to the **USSR News Brief** (Brussels, No. 16, 1980), a court in Vilnius decided to send **Algirdas Statkevicius**, member of the Lithuanian Helsinki Group, to a special type psychiatric hospital for compulsory treatment.

More than 100 "supporters" gathered at the courthouse in Vilnius with flowers for Terleckas and Sasnauskas, but were dispersed. The defendants were found guilty of violating an article of the LSSR criminal code that bans the spreading of "knowingly false fabrications defaming the Soviet political and social system."

Both men have signed last year's Baltic Memorandum, denouncing the Hitler-Stalin Pact. They were also charged with organizing press conferences for foreign journalists.

Antanas Terleckas, 52, was sentenced to three years in jail and five years of internal exile. An economist and journalist, he has provided auto-biographic information in his protest statement to the KGB Chairman Yuri Andropov (see *The Chronicle of the Lithuanian Catholic Church*, No. 21). He has been subjected to constant police harassment and spent two terms in labor camps, in 1957-1961, and 1973-1974 (from trumped up charges of "theft of state property"). Terleckas was arrested on October 30, 1979, in Vilnius.

Julius Sasnauskas, 20, received 18 months in jail and five years of exile. He suffers from meningitis. He was one of seven students expelled from the A. Vienuolis High School in Vilnius on June 17, 1976, for engaging in patriotic activities. In an open letter addressed to N. Y. Dybenko, the second secretary of the Central Committee of the Lithuanian CP, he protested against the distortions of Lithuania's history and suppression of Lithuanian culture. Sasnauskas was arrested on December 11, 1980, in Vilnius.

Algirdas Statkevicius, 57, was imprisoned for nine years (1951-1960) for participation in the Lithuanian resistance movement. In 1970 he was accused of authoring three "anti-Soviet" books and was detained in a psychiatric hospital for 2½ years. He was working as a physician in Vilnius when he was arrested on February 14, 1980).

[Taken from *ELTA*, October, 1980]

Soviet Prisoners Gajauskas and Petkus Audible in the West

Reunion in the Gulag—Balys and Irena Gajauskas

On July 5, 1979, Irena Gajauskiene was finally allowed to visit her husband, **Balys Gajauskas**, in the Sosnovka camp, Mordovian ASSR. All the food items she brought were minutely examined—the sausage was sliced, jars were opened and their contents stirred—and she herself was frisked to the skin. On arriving in the shabby waiting room, all paper and writing utensils were taken away.

Mrs. Gajauskiene noticed that her husband had considerably changed in a year's time: he had aged, his hair was more gray. He was suffering from lack of appetite, and his eyesight was deteriorating.

Each cell (in Gajauskas' camp) houses four prisoners. The cells are small and damp, with a tiny barred window by the ceiling. There are two doors: one of sheet-lead, the other with iron bars. Metals cots, a tiny electric bulb above the door. It is always twilight in the cell. Twice a day, the prisoners are taken for walks in a small enclosed yard: 40 minutes in the morning and 20 minutes in the afternoon. Gajauskas' cellmates are two Ukrainians—**Gelij** and **Lukyanenko**—and a Russian, **Ivanov**.

Statement by Reagan on the Baltic States

"For 40 years, the peoples of the Baltic States of Estonia, Latvia and Lithuania have nurtured the belief and hope that they will some day regain their freedom and independence. This indomitable spirit of the Baltic peoples has earned the support and admiration of all Americans.

Official diplomatic non-recognition of the forced incorporation into the USSR of those three small nations has been a part of America's foreign policy since 1940. It will continue to be a policy of a Reagan Administration.

Illegal and brutal suppression of smaller states by larger and more powerful ones is something America has always condemned. Our nation was founded on the principles of freedom and self-determination, a beacon of hope to oppressed peoples everywhere.

Continuing to withhold diplomatic recognition of illegal international activity, like the Soviet annexation of the Baltic States, will ensure that America can retain its position of moral leadership in the world."

[News Release from Reagan-Bush Committee, October 25, 1980]

State Department Briefs Ethnic Leaders On Madrid Progress

On January 21, the American East European Ethnic Conference (AEEEC) met with Warren Zimmerman and other State Department officials to discuss progress at the ongoing Madrid Review Meeting of the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE). Zimmerman is Deputy Chairman and senior State Department member of the U.S. Madrid delegation.

The AEEEC conveyed to Zimmerman the appreciation of the East European ethnic committee for the strong positions and declarations made by the U.S. delegation at the first phase of the Madrid meeting. The AEEEC especially cited the delegation's strong statements on Principle VIII (self-determination) of the Helsinki Final Act—a speech given by Zimmerman—and on Principle VII (human rights).

Zimmerman emphasized that the second phase of the Madrid meeting, to convene January 27, will be devoted to consideration of new CSCE proposals and to drafting the Madrid concluding document. The second phase of the meeting is expected to last until March, if not as long as April. The first phase of the meeting, held in November and December of last year, was devoted to review of implementation of the Final Act from the period ending with the Belgrade meeting in 1978.

Zimmerman's assessment of the first phase was fairly positive. He said that the U.S. had ample time to cite many Soviet and East European violations of the Final Act. The U.S. delegation specifically named over 60 individuals whose rights had been violated, and many other Western delegations followed the practice of naming names. This was in contrast to the 1977-78 Belgrade meeting where the U.S., mentioning only six names, was the only country to do so.

Zimmerman said that there was strong unity among the Western nations in their criticism of Soviet human rights practices and that this was also shown by the fact that 28 of the 35 participating nations expressed strong condemnation of the invasion of Afghanistan. This Western position on Afghanistan signalled the potential level of Western response should the Soviets invade Poland. In referring to Afghanistan, Zimmerman said that the Soviet invasion there was in every way as harsh as the earlier invasion of the Baltic States.

STATUS UPDATE ON RADIO FREE EUROPE

Tom Barthelemy, former executive director of the Board for International Broadcasting (BIB) brought Baltic Representatives up-to-date on issues pertaining to Radio Free Europe (RFE). Barthelemy pointed out several positions on the BIB were open and an effort should be made to have an ethnic Balt appointed to one of the positions. He said that the new administration has not fully focused on RFE nor BIB and that there has not been a significant movement towards nominating a replacement for John Gronouski as BIB chair.

It was also learned that Reagan's OMB will uphold the \$4 million cut in RFE/Radio Liberty's FY '82 budget which was initially made last year by Carter's OMB. The new OMB will also not support a needed \$800,000 supplemental request to the FY '81 budget for RFE/RL. OMB had indicated to RFE/RL that RFE/RL should feel lucky, since it is the only non-defense establishment whose budget is not being cut by 2%. These budget cuts could have a severe impact on RFE/RL's technical capability, in such areas as upkeep of transmitters.

NEWS FLASH—Feb. 21. Word has just been flashed that Radio Free Europe's broadcasting station in West Germany was bombed on this date.

WHOM WOULD YOU LIKE INTERVIEWED FOR L.D.?

To implement our new policy of writing more about Lithuanian Americans effecting changes in American society, we need your assistance. Who are the Lithuanians you want to know more about?

Put the name down and mail it to us, or call us, with an address or phone number where he or she can be reached. In addition, please provide us with a short explanation of why you think this person should be interviewed. Some possible examples would be: Ann Jillian, Ed 'Moose' Krause, Ina Petokas (councilwoman for the City of Upland), Rev. J. Kezys, etc.

English Editors, **Lithuanian Days**, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029, phone (213) 664-2910.

SPEAK UP

The democratic press is free. However, there are some publications freer than others. One such publication is **SPEAK UP**, a newspaper published monthly, 24 pages, in Toronto, Canada.

SPEAK UP concentrates on politics and economy but there are articles related to culture, social life, etc. Generally **SPEAK UP** contains articles and information which embraces North America with special accent on Canada: Chairman Pierre Trudeau; French Separatists; deep analyses of monetary system and so on.

All those who are interested in the political situation of North America will find **SPEAK UP** exceptionally informative and free from any suppression. We will send a sample copy on your request. Annual subscription \$10.00.

SPEAK UP, P.O. Box 272, Station "B", Toronto, Ontario M5T 2W2, Canada.

Didžiausias kailiu pasirinkimas

pas vienintelį
lietuvių kailininką
Chicagoje

**NORMANA
BURŠTEINA**

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489
(buto)

185 North Wabash Avenue
2nd Floor Chicago, Ill. 60601

NOTICE TO OUR CANADIAN SUBSCRIBERS

In making remittances for subscriptions to "Lithuanian Days," please make out your checks in the following amounts:

On U.S. Banks—\$18.00

On Canadian Bank Checks—U.S. dollars—\$20.00.

GARBĖS PRENUMERATORIAI:

Dr. S. Andukas, Baltimore, MD.
Peter Atkočiūnas, DDS, Cicero, IL.
J. Z. Augustinius, Illinois.
Br. Aušrotas, Juno Beach, FL.
Leo Begdonas, Santa Cruz, CA.
Pr. Baltuonis, Canada.
Petras Baltrėnas, Calif.
Rev. A. Bertašius, San Elizario, TX.
Dr. C. K. Bobelis, St. Petersburg, FL.
A. Braškys, Ont., Canada.
D. Brazdžionis, Los Angeles, Calif.
Juozas Briedis, West Bloomfield, Mich.
R. A. Bužėnas, Los Angeles, CA.
V. Čekanauskas, garbės konsulas, Los Angeles, CA.
H. Bruszauskas, Vokietija.
Dr. A. L. Čepulis, Willoughby, OH.
John Čiurlionis, PA.
Rev. V. Dabušis, N. J.
Dr. A. M. Devenis, Long Beach, CA.
A. Devenis, Santa Monica, CA.
Vysk. A. Deksnys, Vokietija.
A. Dičius, Santa Monica, CA.
Vincas Dovydaitis, San Clemente, CA.
Bronė Gajauskienė, Santa Monica, CA.
Br. Galinis, Norwell, MA.
J. Girevičius, Ont., Canada.
Paul Gyls, Olympia, Wash.
E. ir L. Jarašiūnai, Santa Monica, CA.
E. Jonušas, Omaha, Nebr.
Msgr. F. M. Juras, Putnam, Conn.
J. Jurkūnas, Illinois.
A. Kantvydas, Canada.
P. Karosas, New Britain, CT.
Kazys Karuža, Los Angeles, CA.
Dr. Šarūnas Karuža, Los Angeles, CA.
St. Keteriauskas, Los Angeles, Calif.
M. Kirkilas, Chicago, Ill.
Dr. P. Kisieliūnas, Cicero, IL.
Dr. Alf. Kontvis, CA, R. K.
A. Kriščiūnas, Milton, MA.
E. Kronas, Canada.
Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, Calif.
S. ir J. Kvečas, Santa Monica, Calif.
J. L. Levickas, Chicago, IL.
M. M. Lietuvnikas, Orlando, FL.
J. Lukas, Orange, CT.
Dr. J. Mališka, Que., Canada.
F. Masaitis, La Mirada, CA.
A. ir L. Mažeikos, Marina del Rey, CA.
G. Mažulienė, Santa Monica, CA.
W. Maker, Burbank, CA.
W. Markalonis, Reynoldville, Pa.
Msgr. L. Mendelis, Baltimore, Md.

TAUTOS LAISVĖ IR MORALĖ

Atkelta iš 3 psl.

tada, kai tautos yra laisvos, savarankiškos, nepriklausomos; kai turi visas sąlygas apreikšti savo turimas jėgas. Ne tik tai lietuvių, bet ir ir kitų tautų šiandien tokių sąlygų neturi; jos yra pavergtos. Tai nėra tik tai jų vieny nedalia. Tai nelaimė visos žmonijos, nes jai daroma didelė skriauda. Taigi, pavergtieji kovoja už visos žmonijos gerovę. Jų kova stato prieš akis moralinius principus, be kurių žmonės virstų plėšriais gyvuliais. Kova už tautos laisvę yra kova visų tų, kurie piktybės nelaiko dorybe nei asmeniniam gyvenime, nei tautų santykiuose. Kas norėtų su nedorove apsiprasti, žudydamas tautas, tam neduos ramybės visi dorieji — laisvi ir pavergti. Žudoma tauta negali tylėti, kol ji dar gyva ir turi laisvę savo vaikų. Jie būtų palaikyti nusikaltimo bendrininkais, jei neišnaudotų visų sąlygų ir aplinkybių savo tautai ginti.

Žmogaus prigimtį yra įdiegtas toks stiprus laisvės troškimas, kad, rodos, galėtum sukapti į gabalus kaip žaltį, kiekvienas kraujo lašas šaukte šauks, kad savo valia yra laisvas. Išviršinė prievarta viso žmogaus pavergti negali. Nepavergia nė tautos taip visuotinai, kad nutiltų jos laisvės troškimas ir duotų ramybę pavergėjui. Ne! Prie pirmos progos jį nupurto nuo savo sprando.

Garbės prenumeratoriai

E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N. Y.
W. M. Maskell Ins. Agency Ltd, Toronto, Ont.
Al. Mogenis, Quincy, IL.
Rev. S. Morkūnas, Sioux City, Iowa.
A. Musteikis, Fallon, NE.
A. L. Namikas, Glendora, CA.
Rev. A. Olšauskas, Los Angeles, CA.
Kun. Th. Palis, Pittsburgh, CA.
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.
Vladas Pažiūra, Anaheim, CA.
F. Petrauskas, Syracuse, N. Y.
Peter Baltran, CA.
A. Pračiūnas, San Pedro, CA.
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, N. Y.
Rev. Dr. P. Ragažinskas, Sentral, N. M.
Kun. V. Radvina Clover Valley, Calif.
V. Raulinaitis, Santa Monica, Calif.
A. L. Repšys, N. Y.
J. V. Roland, San Francisco, CA.
Rev. A. Sabas, Ont., Canada.
Petras Sakas, Los Angeles, CA.
J. B. Sabal, Cleveland, Ohio.
E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, Calif.
Rev. Dr. Skilandžiūnas, Canada.
Dr. Paul Švarcas, Mascoutah, Illinois.
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, Mich.
Jonas Talandis, Olympia Fields, Illinois.
"Talka", Hamiltono liet. koop., Canada.
V. Tamošiūnas, Detroit, MI.
J. Tamas, Gardena, CA.

Dr. V. B. Sky, Palos Verdes, Calif.
M. Šarauskas, Winn., Canada.
Juozas Truškauskas, Los Angeles, Calif.
S. P. Vaičaitis, PA.
Vytautas Vidugiris, Palos Verdes, Calif.
Juozas Vitėnas, Washington, DC.
A. Youtz, Munhall, PA.
Dr. P. Žemaitis, Conton, MI.

AUKOS LD PAREMTI

Po \$10 — A. Jankūnas, J. Čiurlionis.
Po \$7 — J. Bagdonas, Lithuanian Fund, J. Varaneckas, A. Vaitkus, K. Bačiauskas.
Po \$5 — J. Kasakaitis, L. Švelnis, Ch. Shimkus, A. Dulskis, B. Liaudanskienė, A. E. Pentis, J. Dalbokas, M. Banionis.
\$4 — J. T. Anderson.
Po \$2 — E. Reisonas, P. Kudreilis, L. Černiauskas, E. Malikauskas, Rev. A. Dranginis, St. Radžiūnas, C. Eurkoos, J. Pleinys, M. Ivanauskas, A. O. Vabalas, El. Bobelis, B. Jurgelionis, J. Adomaitis, P. Vaitkūnas, J. Norkaitis, G. Statkus, J. Drasutis, K. Gogelis.

Labai ačiū visiems parėmusiems LD žurnalo leidimą. Mūsų lietuviška spauda laikosi tik skaitytojų dosnia širdimi ir parama.

A. Skirius, leidėjas

—o—

ALBINAS KURKULIS

"Stock" Brokeris ir vice prezidentas
Rodman & Renshaw, Inc.

Member New York Stock Exchange
and Other Principal Exchanges

209 S La Salle St., Chicago, Ill. 60604

(312) 332-0560

Skambinti "Collect" is bet kur JAV

"LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE!"

Siūskite metinę prenumeratą \$5.00

Užsakykite LAV savo giminėms bei draugams, gyvenantiems rytinėse ir vidurio Amerikos valstybėse, tegu susipažįsta su mūsų veikla ir gyvenimu.

4364 Sunset Blvd., Hollywood, CA 90029
Galima LAV užsisakyti ir patelefonuojant
NO 4-2919

ALBINO MARKEVIČIAUS

apdraudos, namų pardavimo ir visos įstaigos nuo spalio mėnesio pradžios persikelia į naujas, didesnes patalpas

2802 Santa Monica Blvd.,
Santa Monica, CA 90404
Telefonas 828-7525

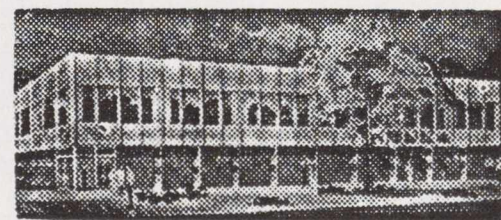
M & R Americana Ins. Service
telef. 453-1735. Adresas 2802 Santa Monica Blvd., S. M.

Rūtos, Inc. Bend. ir Kalifornijos Liet. Kredito Sąjungos adr. yra 2802 Santa Monica Blvd., Santa Monica, CA 90404, telef. 828-7525.

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

Drive in facilities.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAIUSKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LOVE YOUR BODY

200 raw recipes

The book that introduced living foods to the people of USA continues to be a best seller. It includes many helpful transitional cooked meals. The allergy free menus are set up for optimal assimilation through **good food combinations** of natures' predigested food - guaranteed to build health. **The only diet which enables one to eat all one wants and still lose weight.** Many individuals lost over 30 pounds in one month without the return of the former fat. The menus center on sprouts, baby greens, seed yogurt, fruit, vegetables as well as many of the traditional vegetarian foods. This instant thin book is filled with the art of Jean White, introduced by Dick Gregory and written by the love of Viktoras. 100 pages. **\$2.50**

LIGHT EATING FOR SURVIVAL

BY MARCIA MADHURI ACCIARDO

Introduction by Swami Satchidanandaji Maharaj

Art by Peter Max

Preface by Viktoras Kulvinskaskas

NO MEAT, FISH, EGGS OR DAIRY HERE!

OVER 450 RAW FOOD RECIPES FOR:

CREATED FROM:

Appetizers
Spices
Marinade
Breads. Butters.
Cakes. Croquettes. Candy
Cereals. Cheese. Cookies.
Drinks. Dips. Dressings.
Eggnog.
Juices from grasses, sprouts
Fruits, Weeds & Vegetables

Ketchup
Liver flushes. Loaves.
Mayonnaise. Milks.
Nut Creams
Pizza. Pudding.
Soups. Spreads.
Sauerkrauts. Sauces.
Taco. Tofu.
Yogurt. Suncheeses.

Flowers
Weeds
Sprouts
Indoor Greens
Nuts
Sea Weeds
Seeds
Grains
Herbs

Spices
Olive Oil
Yeast
Dehydrates
Algae
Vegetables
Fruit
And lots of
LOVE

6" x 9", 112 Pages
SPIRAL — BOUND

\$5.95

Marcia Acciardo's book, Light Eating For Survival, exceeds my highest expectations. I witnessed her magic performances in many salad bars as she transformed a few simple ingredients into a melody of rainbow colors, heightened by herbal fragrance, which delighted the palate and provided optimal nutrition. Her recipes are the meals for our future.

Viktoras Kulvinskaskas

This reviewer was in despair for a really extensive and excellent vegan recipe book-then I found Light Eating For Survival, and its a raw food book to boot.

Vicki Smith, 1978, **Vegetarian World Quarterly**

Congratulations on Light Eating. It is an extremely good book in a field where few books are even adequate. Your work fills a gap with much-needed message.

Jeff Cox, Managing Editor, Organic Gardening, **Rodale Press**

Light Eating For Survival...finest practical book that I have seen on food consciousness. Prepared with sensitivity and love, its simplicity makes it easy to assimilate.

Gregory Vladis, 10/78, **Alternatives Journal**

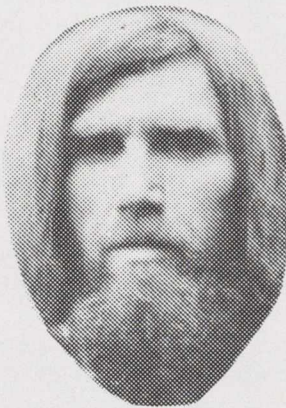
SURVIVAL INTO THE 21st CENTURY

Includes Wheatgrass and Live Food Therapy

Body Ecology, Spiritual Alchemy and Aquarian Eugenics. A planetary healers manual. Some call it **New Age Encyclopedia**. Prepares you to be alive in 1984, be just as young in 2000, and through discipline live on into 2100 and possibly 2200. Shows you how to become healthy everyday, starting today.

A **handbook of practical information** for starting the path of natural living in a painless way, free from the common mistakes, as one discovers a healthy, young and spiritual lifestyle - at any age. One can live inexpensively, as little as \$3 per week on all organic food diet purchased from the local health food store. One can be safe by learning to recognize the early warnings of impending chronic ailments and take simple corrective steps.

Evaluates all the new age diets, including macrobiotic, live foods, sproutarian, liquitarian, ruitarian and breatharian. Newest research on **cancer, heart disorders, diabetes, hypoglycemia, arthritis, menstruation**. Covers survival of the earthly cataclysms. All well documented, with **400 medical and nutritional journals cited**. Includes over 50 beautiful illustrations to inspire one to give up the painful addictive life. Prepares the person to live in the next decade of a **totally vegetarian planet**. 328 pages 8 x11 inches. **\$8.95**

Viktoras Kulvinskaskas M.S.
age 41

Author, world known lecturer, former cofounder Hippocrates Health institute, director Survival Foundation, board member and faculty Pacific College of Naturopathic Medicine, Raw Food therapy researcher since 1967, culinary innovator & wheatgrass juice mixologist, former college math instructor and computer science consultant. He brings you the ancient secrets of rejuvenation from Lithuania and ancient healers, as well as the 350 most important medical research studies that will show you how to wipe out cancer and other killer disease at cost of pennies in your own home. Your birthright is health and bliss!

SPROUT FOR THE LOVE OF EVERYBODY

DISCOVER HOW SPROUTS:

- ...Rejuvenate tired bodies; newest on Nucleic Acids, RNA, DNA.
- ...Are a high source of **Laetrile**, up to 100x increase over seeds.
- ...Supply Vit. B-12, anti-anemia factor.
- ...Triple Vit. E, increase virility, remove sterility, be filled with joy.
- ...Alfalfa and wheatgrass safeguard against lethal radiation.
- ...Protect a city lung from the smog.
- ...Are predigested for increased energy and reduced stress.
- ...Highest natural source of **enzymes and chelates**.
- ...Are economical survival foods.

Beatrice Hunter - "This is useful, well researched booklet, well worth the investment.

Over 150 nutritonal journals cited. Everything there is to know about sprouts. Many tables. 160 pages. **\$2.00**

HERE'S WHAT THEY'RE SAYING ABOUT

These books by Viktoras Kulvinskaskas

Rodale's Organic Gardening - "Viktoras ... fascinated the audience with his ideas for healthier diet ... I tasted 'sunflower lettuce' ... delicious" Jeff Cox.

The Shute Institute - "Would Kulvinskaskas be able to suggest the number of units found in soaked seeds as well as whether this initial level of vitamin E increases?"

Uri Geller (Master of psychokinesis, telepathy, clairvoyance) - "They are some of the most informative books I have ever read on this subject.

Mrs. & Mr. V.E. Irons (Vice Chairman Board of Governors, National Health Federation) "are very much impressed with your book Survival. Will you quote a price on a minimum of 10 books?" C.W. Dahlin.

Bosley Hiss - "What a holy book you have written. Words fail us, but it is so beautifully done - the Bible of the Aquarian Age. Truly you have created something the world needs."

Stanley Bass, D.C. - "Your Survival is most stimulating, encyclopedic and bold attempt at a whole integrated look at Man and the Universe. I'm recommending it to my patients."

National Health Federation - "Thank you, Viktoras Kulvinskaskas, for adding joy and health knowledge to our library. Your teachings, love and support will guide people to a better understanding of themselves, and they will find truth in the wisdom of your pages." Stephanie Shane.

Ernst Krebs, Jr., D. SC. (Laetrile co-discoverer) - "valuable contribution to the literature of nutrition ... valuable addition to my library ... excellent reference"

Ken Keys, Jr. (Living Love Center and Cornucopia Institute) - "Thank you for the copy of Survival. What a beautiful job you've done. I occasionally flash on the beautiful times we enjoyed on the Caprice in Miami."

Dr. Bernard Jensen, N.D. - "I certainly am enjoying it and I do appreciate your mentioning me. All best for your continued success."

Ruth Rogers, M.D. - "This is the most informative and instructive book on sprouts ... One of the best health measures and treatments is raw foods, especially sprouts."

Mary Latane (87 year-old youth) - "Your splendid book, Survival Into 21st Century, and the Bible are my guide light ... thank you for being you and helping me."

GIVE YOURSELF A MIRACLE, SEND THIS COUPON!

- **KAREZZA**, connubial love, Lloyd MD **\$2.50**
- **LOVE YOUR BODY**, Viktoras Kulvinskaskas, **\$2.50**
- **SPROUT FOR THE LOVE OF EVERYBODY**, Viktoras, **\$2.00**
- **SURVIVAL INTO THE 21st CENTURY**, Viktoras, **\$8.95**
- **NEW AGE RESOURCES**, Viktoras, 32 pages, 8 x 11, **\$5.50**
- **LIGHT EATING FOR SURVIVAL**, Marcia Acciardo, **\$5.95**
- **NATURAMA, Living Textbook**, Dr. Ann 370 pages **\$10.00**
- **BE YOUR OWN DOCTOR**, Dr. Ann, **\$2.00**
- **HEALTHY CHILDREN**, Dr. Ann, **\$2.00**
- **FROM FAT TO FIT**, Dr. Ann Wigmore, **\$3.00**
- **FRUITARIAN REJUVENATION**, Abramowski, M.D., **\$1.00**

over 200,000 copies sold

SUBTOTAL
POSTAGE (add 10%)
TOTAL ENCLOSED

send check to: **OMango D'Press, P.O. Box 64 PSI, Woodstock Valley, CT 06282**

NAME _____ i love you
ADDRESS _____
CITY _____
STATE _____
ZIP _____

LIETUVIŠKOS KALĖDŲ EGLUTĖS BA LTIMARE, MD (viršuje) ir MILWAUKEE, WISC. (apačioje).